

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU
TEGEVUSARUANNE 2016

KINNITATUD
RR-i nõukogu
21. märtsi 2017. a
otsusega nr 2

SISUKORD

1. Üldhinnang	3
2. Eesti kirjasõna maailma	6
3. Kogud ja e-kogud	10
4. Kompetentsikeskus	14
5. Raamatukogu kasutamine	17
5.1. Parlamendiraamatukogu.....	22
6. Avatud raamatukogukeskkond.....	25
6.1. Kultuurikeskus. Kommunikatsiooni- ja turundustegevus	26
7. Organisatsiooni arendamine	28
Lisa 1. RR-i põhinäitajad.....	30
Lisa 2. RR-i väljaanded	39

1. Üldhinnang 2016. aastale

2016. aasta oli Eesti Rahvusraamatukogule (RR) tööine ja edukas aasta. RR-i rolli suurendamiseks ühiskonnas ning rahvusteadusi toetavate komplekteerimispõhimõtete ja teenuste eelisarendamiseks võtsime 2016. a-ks kavva kolm olulist ülesannet. Neist tähtsaimaks tuleb pidada RR-i kui rahvusraamatukogu ja teadusraamatukogu rollide täpsustamist ning sellest tulenevate muudatuste tegemist komplekteerimises, lugejateeninduses ja e-teenustes. On heameel tõdeda, et komplekteerimistasandite ja valdkondade jaotus vastab nüüd RR-i strateegilistele eesmärkidele, toimub sisuline koostöö raamatukogude vahel, mis tagab rahastuse efektiivse ja optimaalse kasutuse. Teise ülesandena oli kavas teavikute isolaatori viimase etapi projekteerimine. Valmis projekt, mis annab lootust, et veel sellel aastal saame teavikute ohutuse tagamisega seotud tegevusteks nõuetekohase ruumi, mille olemasolu aitab minimeerida võimalike bioloogiliste kahjustuste levikut RR-i hoidlasis. Eelmisel aastal jäi pooleli töö humanitaarteaduste saali rekonstrueerimisel, uue teenindusala sisulisel ja ruumilisel ümberkujundamisel. Usun, et viime selle mahuka ülesande lõpule tänavu.

2016. a oli väga tähtsaks valdkonnaks töökorralduse muutmine seoses selle aasta algul jõustunud säilituseksemplari seadusega. Peamisteks tegevusteks olid siin säilituseksemplari keskuse kontseptsiooni rakendamine, seaduse tutvustamine ja selgitustöö trükikodadele ning kirjastajatele. Peab ütleva, et RR oli möödunud aasta IV kvartalis kõigiti valmis säilituseksemplari seaduse rakendumisel lisanduvate uute ülesannete täitmiseks. Kirjastajaportaali kasutuselevõtmine, arendamine ja turundamine olid selles valdkonnas samuti olulisteks töödeks. Teostati ka helifailide säilituseksemplaridena arhiveerimise analüüs. RR analüüsis möödunud aastal samuti infoturbe olukorda ja alustas meetmete võtmist riskide maandamiseks. Tänu digiteerimise töövoos tarkvara juurutamisele tõusis mullu ka trükiste digiteerimise suutlikkus, paranes digiteeritud ainese kvaliteedikontroll ja arhiveerimise kiirus. 2016. a keskel lepiti kokku ka digitaalarhiivile DIGAR vajalikes lisaarendustes. Piiritleti nende lisaarenduste prioriteedid ning lepiti kokku tööde teostamise järjekord. Nimetatud lisaarenduste loomine kavandati 2017. a-ks. Möödunud aastal algas ka e-teavikute konverteerimine, mis jätkub käesoleval aastal. Esmakordselt toimus Eesti veebi suuremahuline arhiveerimine, mille raames tehti ca 65 000 arhiveerimistööd, mille summaarseks andmehulgaks oli ligi 4 terabaiti. Veebiarhiiv alustas ka *online*-uudiste arhiveerimisega. Operatiivselt arhiveeriti kõik hot.ee saidid, sest 2016. a septembris eemaldati nimetatud saidid internetist. Aruandeaastal valmis ka uue digitaalarhiivi visioon. Visiooni kohaselt valmib uus digitaalarhiiv a-il 2016–2022. Loodav arhiiv tagab säilituseksemplari seaduse raames RR-le säilitamiseks antavate trükifailide kasutatavuse, võimaldab kergesti ehitada uusi teenuseid ning liidestuda kaasaegse kasutaja vajadusile vastavate keskkondadega.

Kolmandaks oluliseks valdkonnaks oli möödunud aastal andmebaasi DEA – *Digiteeritud Eesti Ajalehed* – importimine portaali *DIGAR Eesti ajalehed* ning uue, ajakirju ja kogumikke hõlmava teenuse ettevalmistamine. Need tööd viiakse lõpule käesoleval aastal. Mullu alustasime ka vabakasutust võimaldavate ja levitamist lubavate väljaannete arhiveerimist digitaalarhiivis DIGAR. 2017. a koondatakse nimetatud Eesti rahvusbibliograafia andmebaasi ERB juurde ja neist moodustatakse otsinguid võimaldav kogum. Samuti tegeleti e-teavikute ja videofailide arhiveerimise töövoogude kooskõlastamise ning vajalike tegevuste ettevalmistamisega. Praeguseks on laienenud digitaalarhiivi kaudu pakutavate teavikute vormingute ring, teoksil on digitaalarhiivi kasutajaliideste uuendamine.

Mullu pandi rohkelt rõhku e-raamatukogu arendamisele: tegeleti nii e-raamatukogu kontseptsiooni loomise, RR-i otsinguportaali tarkvara uuendamise kui ka Eesti

rahvusbibliograafia andmebaasi teenuse disaini ja arhitektuuri uuendamisega, samuti avaandmete portaali data.digar.ee käivitamisega.

Kauakestva tööna lõpetati RR-i kogudes olevate Vene ajakirjade andmete üleviimine kaart-kataloogist elektronkataloogi. Praeguseks on RR-s olevate Vene ajakirjade andmed täielikult leitavad elektronkataloogist.

Tegelesime ka uue kataloogimisstandardi RDA (*Resource Description and Access*) kasutuselevõtu analüüsiga ning osalesime ISSN-i uue rahvusvahelise standardi koostamisel.

Eelmisel aastal viidi RR-s läbi teeninduskvaliteedi uuring, teostati ka ServQual'i meetodile baseeruv kasutajate rahulolu-uuring *Teenusekvaliteet Rahvusraamatukogus 2016*. Nende uuringute tulemusile rajanev RR-i teeninduskvaliteedi põhimõtete väljatötamine on jõudnud praeguseks lõppfaasi.

Mullu uuendati ka koolituskeskuse visiooni: koolitustegevus viidi vastavusse uue *Täiskasvanute koolituse seadusega* (TäKS). RR on tänaseks Eesti Hariduse Infosüsteemis registreeritud täienduskoolituse asutuse pidajana. Meie täiendus- ja kutsekoolituse õppekorraldus ja õppekavad on nüüdseks muudetud ning avalikuks tehtud vastavalt TäKS-i ja täienduskoolituse standardi nõuetele. Trükiste säilitamisega seotud kompetentsi tutvustamiseks laiemale üldsusele avati RR-s õppeklass ning alustati selle valdkonna koolitustega. Kindlasti on nüüd trükiste säilitamisega seotud kompetents mäluasutustele ja üldsusele pakutavate koolituste kaudu laiemalt kättesaadav. Möödunud aastal valmistati ette RR-i kui raamatukogude arenduskeskuse rolli laiendamine, uute tegevuste ja teenuste käivitamine ning arenduskeskuse mehitamine.

Eelmisel aastal uuendati RR-i kui kultuurikeskuse kontseptsiooni: näeme nüüd kultuurikeskuse rolli kogu organisatsiooni kaasava süsteemse tegevusena. Kõige suuremaks ürituseks, mis ka rohkelt meie raamatukogu kasutajate arvu suurendas, oli oktoobris toimunud RR-i kultuurinädal. Merekultuuriaasta puhul korraldatud kirjandus-, kunsti- ja muusikaürituste sari osutus samuti menukaks. Kultuurikeskuse uue kontseptsiooni eesmärgiks ongi anda RR-i näitustele ja teistele üritustele rohkem kõlapinda ning tõstatada olulisi ühiskondlikke teemasid.

RR-i nähtavuse suurendamiseks avalikus ruumis ja ühiskondlikus dialoogis lõime oma parlamendiraamatukogu rollist tulenevalt parlamendi tegevust peegeldavate väljaannete tutvustuskampaania ning projekti *Mida Riigikogu loeb?*. Koostöös Euroopa Liidu infokeskusega tegime eelkõige gümnasistidele suunatud kampaania *Noored raamatukokku!*. Edukad olid mullu ka Eesti Ajaloomuuseumiga koostöös tehtud näitus *Päris ja prii* ja samuti Villu Tootsi 100. sünniaastapäevaks koostatud ülevaatenäitus.

Möödunud aastal tegelesime ka RR-i uue kodulehe arendusega: kaardistatud on uue kodulehe vajadused ja arenduste tase, hanke kaudu on leitud partner nende tööde teostamiseks.

Astusime eelmisel aastal jõudsalt samme organisatsioonikultuuri arendamisel suurema avatuse ja selgema eesmärgistatuse suunas. Selleks arendasime eesmärgistamist: juurutasime organisatsiooni eesmärkide kaskaadi ning uut arenguvestluste vormi. Mullu viidi läbi RR-i koosseisu analüüs ja funktsioonidega vastavusse viimine, rollide-vastutuste täpsustamine ning ametijuhendites fikseerimine. Samuti viidi läbi personaliuuring: kaardistasime RR-i töötajate rahulolu töökorralduse, juhtimise, tööandja pakkumise ja sisekommunikatsiooniga. Personalijuhtimise põhimõtete ja poliitika sõnastamisel loodi mullu värbamist, töötajate arendamist, tunnustamist ja premeerimist käsitlevad osad. Juhtimisoskuste arendamiseks

läbisid kõik RR-i tipp- ja keskastmejuhid mitmest moodulist koosneva *Juhtide arenguprogrammi* (JAP), mis loob olulised eeldused organisatsiooni ning selle kultuuri tõhusamaks arendamiseks. RR-s töötati välja ka uus arendus- ja koolitusraamistik, mille alusel lähtub nüüdne töötajate arendus- ning koolitustegevus organisatsiooni strateegiast. Läbipaistvuse saavutamise eesmärgil uuendati RR-s ka palgasüsteemi. Väga oluliseks peame organisatsiooni strateegilistest eesmärkidest tulenevate sõnumite jätkuvalt selget ja süstemaatilist edastamist töötajatele. Teeme seda mullu uuendatud sisekommunikatsiooni-kanalite kaudu.

Möödunud aastal analüüsisime põhjalikult ka RR-i ruumide praegusi funktsioone, et kõik ruumid – sh tööruumid, lugemisala, konverentsikeskus ja üüripinnad – saaksid võimalikult kasulikult kasutusse võetud.

Edukaks saab pidada ka mullu toimunud ettevalmistusi paberivaba asjaajamise juurutamiseks. 2017. a algusest kasutame dokumentide menetlemiseks uut elektroonilist dokumendihaldussüsteemi *Webdesktop*. RR-i ostuarvete töötlemine ja menetlemine toimub nüüd Omniva arvekeskuses, mis on liidestatud uue finantsarvestussüsteemiga (SAP).

Dies diem docet!

2. Eesti kirjasõna maailma

RR-I on seadusest tulenev ülesanne koguda, säilitada ja teha kättesaadavaks Eesti kirjasõna. Kasutajate muutunud infovajadust silmas pidades oleme seadnud eesmärgiks teha 2018. a-ks digitaalsena kättesaadavaks 50% Eesti perioodilistest väljaannetest ja 10% Eesti raamatutest. Eesti rahvusbibliograafias registreeritud 268 900 raamatust oli digitaalarhiivis DIGAR olemas 14 010 nimetust (31.12.2016). Seega moodustasid digikogus olevad raamatud 5,2% Eesti rahvusbibliograafias registreeritud raamatuist. Perioodilisi väljaandeid oli rahvusbibliograafias registreeritud 5300 nimetust, nendest DIGAR-is olevaid nimetusi 1906. Seega moodustasid digikogus olevad perioodilised väljaanded 36% rahvusbibliograafias registreeritud perioodikast. Eesmärgi täitmiseks on vaja suurendada digiteerimise ja digitaalse ainestu kogumise võimekust. Oluline koht on siin säilituseksemplari seadusel, mis tagab kõigi Eesti väljaannete algmaterjali loovutamise. 2017. a kasvab digitaalse ainestu maht kindlasti perioodiliste väljaannete osas, kuna tänavu on kavas 1918–1940 ilmunud Eesti ajalehtede pildifailide konverteerimisprojekti lõpetamine. Jätakuvalt näeme digiteerimismahtude kasvu võimalustena koostööd mäluasustuste vahel ning Kultuuriministeeriumi juures asuva digitaalse kultuuripärandi nõukogu (DKN) poolt koordineeritava kultuuripärandi digiteerimisprojekti käivitamist.

Eesti väljaannete täieliku digitaalse kogu loomine

Eesti trükiste digiteerimine toimus 2016. a reprodutseerimiskava ja tellimuste alusel. Ülesande täitmine kulges valdavalt plaanipäraselt. Tellimustega seotud suure töökoormuse tõttu lükkus 2017. a-sse vaid mõnede perioodikanimetuste digiteerimine. Mullu digiteeriti 16 eestikeelset 18. sajandi trükist, 1940. a ilmunud Eesti ajalehti digiteeriti 18 nimetust. Lõpetati ajakirjade *Baltische Monatschrift* (1859–1931) ja *Eesti Kalandus* (1936–1944) ning 2014. a alustatud *Eesti NSV Teataja* digiteerimine. Rahvuskaaslaste programmi toel digiteeriti ajakiri *Mana* (1957–1999) ja ajakirja *Horisont* 1967–2009 ilmunud aastakäigud. Näituse *Kiri kui elu. Villu Toots* 100 raames digiteeriti 266 arhivaali. Jõudsalt kasvas erilaadide digitaalne kollektsioon, lisandus 2460 uut teavikunimetust: nii noote, maakaarte, helisalvestisi, plakateid kui ka postkaarte. Uue töövoona käivitus endise Raamatupalati raamatute kogust kustutatud eksemplaride digiteerimine (1962–1992 ilmunud raamatud). Kokku digiteeriti 764 rahvusteaviku ainuexemplari, s.o 20% 2015. a tehtust rohkem. 2012. a alanud e-teavikute konverteerimise ja arhiveerimise töövoog liikus kogude osakonnast digitaalarhiivi osakonda: kokku on kontrollitud 2155 CD-ROM-i, nendest konverteeritud 2065.

Eesti väljaannete digitaalse kogu loomine

Säilituseksemplari seadus (SäES) tõi RR-le mitmed uusi ülesandeid. Hea on tõdeda, et saime seatud eesmärkidega edukalt hakkama. Kasvas RR-i roll kultuuri säilitajana: meie raamatukogu hangib, jaotab ja edastab säilituseksemplare tagamaks Eesti teavikute ühtlast leidumust kõigis säilituseksemplare saavates raamatukogudes. Oluliselt on suurenemas digiainese maht, sest kirjastajad loovutavad trükiste algmaterjali otse RR-le. SäES-ist tulenevalt on RR muutunud säilituseksemplaride kogumiskeskuseks, mille ülesandeks on edastada kolm eksemplari väljaannetest viie tööpäeva jooksul teistele säilituseksemplare koguvatele raamatukogudele. Lisandus ka säilituseksemplaride kogumise ja säilitamisega seonduv järelevalve roll.

Seadusest tulenevate ülesannete täitmiseks tuli teha mitmeid ressursimahukaid ümberkorraldusi: säilituseksemplaride jaotuskeskuse loomine, tööprotsesside

ümberkorraldamine, järelevalvesüsteemi väljatöötamine, töötajate ümberõppe korraldamine uute ülesannete täitmiseks ning sise- ja väliskommunikatsiooni korraldamine. Projekti edukuse tagas koostöö kolleegide, teiste SäES-i raamatukogude, kirjastajate ja trükikodadega. Koostöös Kultuuriministeeriumiga valmis SäES-i rakendusakt.

Koostasime endale ülevaate teistes riikides kasutatavaist põhimõttest helifailide kogumisel. Selle kaardistamisega soovisime teada saada, kas sundeksemplar hõlmab teistes riikides elektroonilisi teavikuid ja helifaile ning kas rahvusraamatukogud neid ka arhiveerivad. Kaardistuse alusel on meil võimalik edasi liikuda helifailide kogumise arendustega.

Kirjastajaportaali

Olulisel kohal säilituseksemplari seadusest tulenevate ülesannete täitmisel oli kasutajasõbraliku ja tervikliku e-teenuste keskkonna loomine kirjastajaile. Portaal avati 01.12.2016. Kirjastajaportaali funktsioonidest valmisid mullu standardnumbrite väljastamise, eelkirjete automaatse loomise, väljaannete autoriõiguste ja juurdepääsupiirangute määramise ning raamatufailide loovutamise funktsioonid. Arendustegevusse olid kaasatud kirjastuste *Varrak*, *Eesti Raamat*, *Tänapäev*, *Pegasus* ja *Ilmamaa* esindajad: neilt saadi tagasisidet teenuse parendamiseks. Eduka teavitustöö tulemusena liitus portaaliga juba detsembris 49 kirjastust, väljastati ligi 300 standardnumbrit ning edastati esimese viie väljaande failid. 2017. a jätkuvad arendused failide loovutusvõimaluste laiendamiseks ning portaali ühildamiseks RR-i töövoogudega.

Digitaalarhiiv DIGAR

Arendustegevuses panustati peamiselt failide arhiveerimisvoogude optimeerimisse ning kirjastajaportaali integreerimisse. 2016. a lõpul avati DIGAR.ee taas Google'i otsimootorile, mis kajastus ka arhiivi kasutusstatistika olulises kasvus: aastane kasutussessioonide arv tõusis 187 400-lt 227 700-le.

DIGAR-i Eesti artiklite portaal

DIGAR-i Eesti ajalehtede portaal avati 2014. a ja on tänaseks kujunenud RR-i kasutatavaimaks e-teenuseks. Aastalõpu seisuga oli portaalil 459 ajalehte. Seoses säilituseksemplari seaduse rakendamisega otsustasime *DIGAR-i Eesti ajalehtede* portaali koondada ka teised perioodilised väljaanded ning nimetada portaal ümber *DIGAR-i Eesti artiklite* portaaliks. Sama otsuse alusel lõpetas RR perioodiliste väljaannete bibliografeerimise *Eesti artiklite andmebaasis ISE*. Uus eesmärk tõi kaasa vajaduse täiendada kasutajaliidest uute funktsioonidega: lisati kirjade märksõnastamine, artiklite eksportimine ja püsilinkide kopeerimine. Märksõnastamine baseerub Eesti märksõnastikul ja kavas on kaasata tegevusse laiemalt raamatukogud ning ka registreerunud portaali üksikasutajad. Ühine sisu avamine vähendab koostöös osalevate asutuste töökoormust ning annab kordades kvaliteetsema tulemuse kasutajatele. Alustati läbirääkimisi Eesti Ajalehtede Liiduga, laiendamaks (esmlt raamatukogudele) juurdepääsu juurdepääsupiirangutega väljaannetele.

Eesti rahvusbibliograafia ja andmebaas ERB

Eesti rahvusbibliograafia andmebaasis (ERB) oli kokku 334 290 teaviku andmed, lisandusena täienes andmebaas 12 046 teaviku andmetega. ERB-i kasutatavus on võrreldes 2015. a-ga langenud. ERB-i külastusi oli mullu 297 000, s.o 2015. a-ga võrreldes 42 000 külastuse võrra vähem. Näeme siin teenuse parendamise vajadust: kasutuskeskkonda on vaja uuendada,

muuta see kasutajaile mugavamaks. 2016. a alustatigi rahvusbibliograafia teenuse kaardistamisega, analüüsimaks rahvusbibliograafia teenuse eesmäärke ja ülesandeid ning tegelemaks lähitulevikus teenuse uuendamiseks. Tegevust jätkatakse sellel aastal.

Jätkus projekt Eesti võõrkeelse retrospektiivse rahvusbibliograafia koostamine ja toimetamine, mis kuulub riiklikku programmi *Eesti keel ja kultuurimälu* ja kestab 01.01.2014–31.12.2018. Eesti venekeelse raamatu bibliograafia (kuni 1940) trükiväljaande peatoimetaja ning nimestiku koostaja on Larissa Petina.

Otsinguportaal

Olulisel kohal raamatukogu e-teenuste arendamisel oli RR-i otsinguportaali kasutajakeskkonna uuendamine, asendasime firma *ExLibris* vananenud tarkvara uue kaasaegse lahendusega *Primo*. Eesmärgiks oli kasutajate otsiharjumustele vastava tervikliku raamatukoguteenuse kujundamine, kus ühte keskkonda on koondatud kõik põhiteenused, e-kogud ja võõrkeelsed teadusandmebaasid. Portaali kaudu saavad kasutajad ühe otsinguga leida teadusartikleid ja täistekste DIGAR-ist, tellida raamatuid e-kataloogist ESTER, tellida koopiaid, kasutada RVL-i teenust, lehitseda võõrkeelsete e-raamatute ja e-ajakirjade katalooge ning esitada veebisuhtluse teel päringuid. Unikaalseks lisaväärtuseks on tarkvaratootja poolt hallatav miljonite akadeemiliste tekstide megaindeks (*Primo Central Index*), mis koondab teadusandmeid teenusepakkujailt üle maailma. Uus keskkond pakub intuitiivset visuaalset lahendust, mis töötab kõikidel mobiilseil vahendil. Teenuse arendamise eesmärgiks oli teenuste kättesaadavuse ja teadustekstidele juurdepääsu laiendamine väljapoole raamatukogu hoonet: tegemist on teenusega, mida saavad kasutada kõik Eesti elanikud. Terviklik e-raamatukogu kontseptsioon valmib 2017. a esimesel poolaastal.

E-kataloog ESTER

Teavikute kataloogimise kõrval andis RR panuse Tartu ja Tallinna kataloogide ühendamisel tekkinud topeltkirjete redigeerimisse. 2016. a lõpuks oli rahvusteavikute kirjetest korrastatud 43 074, s.o kolmandik liitmist vajavaist kirjeist. E-kataloogis oli RR-i kogusid peegeldavaid kirjeid kokku 1 248 600. Kirjeldamise lõpetamist ootavad veel riigiraamatukogu venekeelsed raamatud ja perioodika, eesti- ning võõrkeelne varukogu, venekeelne kaartkataloog, venekeelsed monokirjete jätkväljaanded, 2,5% harulduste kogust, 60% plakatikogust, 47% noodikogust ja 30% plaadikogust ning kogu eksliibrise kogu.

Seoses ettevalmistustega teavikute liigitamise üleminekuks UDK täisversioonilt *UDC Summary* le korraldati 2015. a Eesti raamatukogudes andmete kasutuse uuring, mille tulemused avaldati ajakirjas *Raamatukogu*, artikli kokkuvõtte ilmus ajakirjas *IFLA Metadata Newsletter*.

2016. a detsembrist koostatakse RR-i uudiskirjanduse loendeid *Sierra* automaatprotsessi abil. Lisaks temaatiliste loendeile moodustatakse üks nimestik ainult säilituseks emparidest. Viimase eesmärgiks on lihtsustada säilituseks emplari saavate raamatukogude teavikute komplekteerimise protsesse.

RR-i bibliograafilised andmebaasid

RR on aastaid panustanud ELNET Konsortsiumi liikmesraamatukogude poolt ühistööna koostatava *Eesti artiklite andmebaasi ISE* koostamisse. 2017. a lõpetatakse ajakirja- ja

kogumikuartiklite bibliografeerimine ISE teemabaasidesse, jätkatakse erialabibliograafiate koostamisega samas keskkonnas.

Eesti õigusbibliograafia (*Bibliographia Iuridica Estonica*, BIE)

Andmebaas sisaldab Eestis ilmunud õigusosalast kirjandust: mullu sisestati 1881 kirjet, baasis oli aastalõpu seisuga 48 263 kirjet. Andmebaasil on küll lojaalne kasutajaskond, kuid kahjuks näeme, et viimaseil aastail on kasutamine tunduvalt langenud (2014. a 15 158, 2015. a 15 654, 2016. a 12 654). Loodetavasti aitab informatsiooni kasutajateni viimisele kaasa andmete liitmine otsinguportaali ühisotsingusse.

Vabariigi presidendi bibliograafia

Andmebaasi koostame vastavalt koostöölepingule Presidendi Kantseleiga ja see koondab presidendi trükis ilmunud kõnesid, artikleid ja intervjuusid, tegevuse kajastusi ning kirjutisi tema kohta. 2016. a lõpuks on baasis 24 018 kirjet, sisestati 983 kirjet. Andmebaasi kasutus on viimaseil aastail veidi suurenenud (2014. a 1768, 2015. a 2011 ja 2016. a 2648 otsingut).

Reprod

Andmebaas sisaldab Eesti kunstnike, arhitektide ja fotograafide tööde reproduktsioone ajakirjadest, kogumikest ning raamatutest. 2016. a sisestati 1083 kirjet (2015. a 1145). Ka selle andmebaasi kasutatavus on languses (2014. a 1042, 2015. a 1061 ja 2016. a 644 otsingut).

Kokkuvõttes liiguti Eesti väljaannete kogumisel, kirjeldamisel ja kättesaadavaks tegemisel edasi RR-i strateegias seatud sihtide suunas. Kõige olulisemaks saab pidada säilituseksplari seadusega seotud ettevalmistuste edukat elluviimist ja kirjastajateportaali avamist. Kirjastajaportaal arendamine jätkub ka järgnevil aastail: eesmärgiks on tervikliku e-teenuste keskkonna kujundamine kirjastajatele. Lisaks jõudsid 2016. a lõpule kaks väga olulist strateegilist arendust: avasime uue otsinguportaali, mis on meie e-raamatukogu tervikliku teenuse alussambaks ning DIGAR-i Eesti ajalehtede portaalist sai Eesti artiklite portaal uute võimaluste ja sisulise kvaliteediga.

3. Kogud ja e-kogud

Rahvusteavikute kogu täiendamine

Rahvusteavikute kogu täiendamist jätkati nii sundeksemplari seaduse kui ka teavikute komplekteerimise juhendi alusel. Selleks, et tagada teavikute komplekteerimise ja kasutajateni jõudmise eesmärgipärane kiirus, liigub auviste komplekteerimise töövoog 2017. a kunstide teabekeskusesse. Vastavalt strateegilisele eesmärgile suurendada e-teavikute osa raamatukogu teenuse kättesaadavuse laiendamiseks ning vajadus pideva teavikute hinnatõusu vaates komplekteerimissummasid ümber jaotada, vähendati 2017. a Eesti perioodiliste trükiväljaannete eksemplaarsust kuni kahe kasutuseksemplarini.

Arhiivkogusse järelkomplekteeriti 210 esmaeksemplari Eesti raamatuid. Väliseesti kirjandust hangiti peamiselt annetusena, sh *Estonica*-teavikuid ligi 50%. Olulise osa edastas Eesti Kultuurkapital *Traducta* tõlkestipendiumiprogrammi raames ilmunud teostena. Aruandeaastal lõpetati 2002–2016 kestnud arhiivkogu parendamine endise raamatupalati raamatute kogu trükistega: arhiivkogusse suunati kokku 21 821 esmaeksemplari. Jätkub töö endise raamatupalati graafikateavikute koguga.

Haruldaste raamatute kogu täienes 113 nimetusega, eestikeelseid trükiseid lisandus 8. Olulisteks on Eesti Kirjandusmuuseumi annetused: pastor Peter Heinrich v. Frey tõlgitud kogumik *Ued waimolikkud laulud* (Tallinn, 1793), luuletusi ja jutlust sisaldav *Jouloanne lastele* (Tallinn, 1853, 2. trükk) ning tõlkeline haledusjutt *Lesknaene Margate tulletornis* (Riia, 1859).

Kuna seni kogudest puuduvaid eestikeelseid trükiseid liigub raamatuturul üha vähem, on üha olulisem rahvusteavikute digikoopiate hankimine. Digikogu täienes 27 haruldase rahvusteavikuga, millest 15 olid teadaolevalt ainsad säilinud eksemplarid. Poolast hangiti 4 ainuexemplari, sh 1622. a Braunsbergis trükitud *Agenda Parva*, mis on vanim tervikuna säilinud eestikeelset teksti sisaldav raamat. Lisaks digikoopiale saadi ka Poolas valmistatud faksiimiletrükis. Wrocławi Ülikooli Raamatukogust hangiti Christoph Blume 3 saksa- ja eestikeelse paralleeltekstiga teost: *Geistliche Wochen Arbeit* (Leipzig, 1666), *Geistliche Hohe Fäst Tahgs Freude* (Leipzig, 1667) ja *Geistliche Seelen Ergötzung* (Leipzig, 1667). Läti Rahvusraamatukogust saadi 23 saksa- ja ladinakeelset trükist, peamiselt 17. sajandist. Neist 11 olid ainuexemplarid.

Võõrkeelsetest *Estonica/Baltica*-trükistest, mida mullu hangiti, on olulisemad Johann Lütkeni (1765–1842) dissertatsioon *Dissertatio inauguralis iuridica continens caput iuris controversum an et quatenus ad reddendas rationes, et ad restituendum, ...* (Dorpat, 1807), kutse Agathus Gottlieb Schmidti (1778–?) meditsiinidissertatsiooni kaitsmisele Jenas – *Ordinis medici in universitate literarum Jenensi ...* (Jena, 1804) – ja Riias väljaantud kalendri *Livländischer Kalender ... 4 aastakäiku* (1821, 1827, 1829 ning 1830).

Eesti kaarte lisandus RR-i kogusse 288, sh näiteks 1907. a ilmunud Esimene eestikeelne Tallinna linna plaan ja 1870. a avaldatud *Plan der inneren Stadt Reval*. Veelgi haruldasemad olid 1900. alguses ilmunud *Plan von Reval* ja Operatiivstaabi Topograafia jaoskonna poolt tehtud Tallinna plaan 1919. a-st, mille olemasolu oli seni teadmata.

Eesti helisalvestiste kogusse laekus Eesti muusikaga helisalvestisi 613 (2015 a 570). Suurimateks annetajateks on Neeme Järvi, perekond Mäemets ning UNESCO Eesti Rahvuslik Komisjon.

Nooditeavikuid lisandus mullu 211, sh enne 1945. aastat ilmunud noote lisandus arhiivi 19, peamiselt 1920–1930. a-te populaarsed laulukogumikud.

Graafikateavikute kogusse laekus 1231 plakatit, 434 postkaarti ja 67 postmarki.

Raamatuillustratsioonide kogusse ostime Vive Tollilt 43 illustratsiooni raamatule *Gruusia muinasjutte* ja 27 illustratsiooni Anna Haava luulekogule *Nõmmelill*. Maara Vint annetas raamatukogule 64 akvarelli, joonistust, graafilist lehte ja 55 õnnitluskaarti. Mart Lepp kinkis kolm Henno Arraku graafilist lehte.

Isikuarhiivide registris on arvel 36 arhiivi ja korrastatud arhiividokumentide registris 8261 dokumenti. 2016. a komplekteeriti Vardo Rumesseni (1942–2015) fond, mis sisaldab noodiväljaandeid ja käsikirju, kirjavahetust, biograafilisi dokumente jms. Vastavalt annetaja soovile on arhiivile juurdepääs piiratud kuni 31.10.2037.

Kogude arendamine. Humanitaar- ja sotsiaalteaduste kogu

Lähtuvalt strateegilistest eesmärkidest on kogude arendamisel rõhk õigus- ja kunstikirjanduse kogu eelisarendamisel ning e-väljaannete hankimisel. Komplekteerimiseelarvest kulutati rahvusteavikute ostmiseks 31% ja välisteavikute ostmiseks 69%. Mullusest komplekteerimiseelarvest kulus 65% sotsiaal- ja 35% humanitaarteadustele (välisperiodika eelarvest vastavalt 75% ja 25%). Teavikute ja andmebaaside litsentside suhe oli 81:19 (2015. a 84:16), mis näitab liikumist kaugkasutatavate e-väljaannete osakaalu suurendamise suunas.

Komplekteerimispõhimõtete muudatused. Vastavalt RR-i strateegilistele eesmärkidele ja teadusnõukogu soovitudele tegeleti seniste komplekteerimispõhimõtete analüüsimise, ümberkujundamise ja sõnastamisega. Selle tulemusena valmis mullu veebruaris dokument *Eesti Rahvusraamatukogu komplekteerimisvaldkondade põhimõtted*, mis kiideti heaks RR-i nõukogu poolt. Ettevalmistusprotsessis tehti koostööd teadusraamatukogudega, et vähendada dubleerivat komplekteerimist kogude kujundamisel. Sisulised komplekteerimispõhimõtete muudatused puudutasid eelkõige humanitaarvaldkondi, nt kujundati uus valdkond kultuuriuuringud, ajaloo valdkonnas kinnitati prioriteetseks varauusaja periood. Võimalikult ammendavalt komplekteeritakse kõikide valdkondade *Estonicat*.

Teavikute vahetustegevus toimus aktiivsemalt 18 välispartneriga. Kuna pikaajase vahetuspartneri Kubon & Sagner Media (Saksamaa) saadetavate perioodiliste väljaannete kasutamine oli RR-i lugejate poolt väga tagasihoidlik, siis lõpetati partneriga vahetustegevus.

2016. a komplekteerimiseelarve oli 477 000 eurot, sealhulgas riigieelarvelisest eraldisest 459 000 eurot ja Euroopa Liidu infokeskuse tegevuskuludest 18 000 eurot. RR-i kogude arenduse ja säilitusnõukogus kinnitatud komplekteerimiseelarve kasutamises toimusid 2016. a mitmed muudatused. Strateegiline suund trükitud perioodiliste väljaannete tellimiselt e-väljaannetele liikus edasi jõudsa ja jätkusuutliku sammuga. Välismaiste trükiajakirjade ja Eesti periodika eelarvest suunati vabanenud summad andmebaaside *Ebrary Academic Complete* ja *Pressdisplay* tellimuste katmiseks, e-ajakirjade ning 10 000 euro ulatuses ka välismaiste trükiraamatute ostuks. Välismaiste e-raamatute hankimise summa suurenes koos uute e-raamatute andmebaasidega 16,5%-ni välisraamatute komplekteerimissummast.

Eesti raamatute keskmine hind oli 13,94 eurot ja langes eelmise aastaga võrreldes veidi (2015. a 14,12 eurot). Eesti periodika tellimishinnad aga kasvasid, nt jätkväljaannete puhul 14,90 euronit (2015. a 13,80 eurot).

Välismaiste trükiraamatute ja jätkväljaannete keskmine hind tõusis 58,65 euroni (2015. a 49,95 eurot). Trükiajakirjade hinnad langesid ca 2%, kuid vahendaja vahetumise tõttu ei saa trükiajakirjade hinnamuutust objektiivselt hinnata. Igati õigustas ennast eelarves ka *Estonica* komplekteerimissumma suurendamine, mis võimaldas hankida kogudest puudunud teavikuid.

Suund e-teavikutele, teadusandmebaaside komplekteerimine. Jõudsalt täienes e-raamatute kogu, kasvades suuresti tänu andmebaasi *Ebrary Academic Complete* hankimisele. Otsiportaali kaudu kasutatavaid e-raamatuid on 203 290 (2015. a 75 648). Lisandusid OECD e-raamatute kogu ja venekeelsete e-raamatute kasutusvõimalus andmebaasi *LitRes* kaudu.

2016. a pöörati suuremat tähelepanu perioodiliste väljaannete kasutatavusele analüüsile. Kasutatavust kaardistati lugemissaalides ning vähekasutatavate trükiajakirjade (ligi 100 ostetud või vahetuse teel hangitud ajakirja) tellimustest loobuti või asendati e-väljaannetega. Ajalehtede andmebaasi *Pressdisplay* hankimine võimaldas loobuda ka enamikust trükiajalehtede tellimustest, 2017. a-ks telliti ostuna 282 välisajakirja (2016. a 360 nimetust). RR-i otsinguportaalis kasvas e-ajakirjade arv 74 662-ni (2015. a 72 080). 2016. a oli RR-s kasutusel 36 andmebaasi (neist 34 välis- ja 2 Eesti andmebaasi).

Kogude kujundamist toetav tegevus. Jätkuvasti korraldati ümber teavikute teekonda. Kataloogimise ja liigitamise-märksõnastamise tööde ühendamisel jõuti püstitatud eesmärgile: üks töötaja tegeleb erinevate tööprotsessidega ja Eesti teavikud on kataloogitud ning märksõnastatud 24 tunni vältel. Kasutusele võeti lihtsustatud liigitusskeem *UDC Summary*, mis lihtsustab tööprotsesse ja aitab tulevikus kaasa nt lingitud andmete baasil arendatavate uute sisuteenuste pakkumisele.

Kogude säilitamine. Trükiste säilitustegevusele kuluvate ressursside hindamiseks tehti laiapõhjaline analüüs, mille tulemusena saadi arvestuslikult ühe eksemplari pikaajalise säilitamise kuluks 0,54 eurot aastas.

Oluline oli teavikute säilitustegevuse parendamiseks planeeritud isolaatori projekteerimistööde ja ehitustööde esimese etapi lõpetamine. Isolaatori valmimine on kavandatud 2017. a esimesse poolde.

Hoidlates jätkati säilitusega seotud tegevusi, sh teavikute karbistamist ja ning riiulite korrastamist. Allajahutatud erihoidlasse paigutati 66 ohustatud teavikut. Konserveeriti 842 arhiivkogu teavikut ja 64 harulduste kogu teavikut. Võrreldes 2015. a-ga oli mullu konserveeritud säilituseksemplaride üldarv 200 võrra suurem, seda suuresti arhiivkogu plakatite konserveerimise tulemusena. Puhastatud teavikute koguarv suurenes 2015. a-ga võrreldes 364 teaviku võrra. Köitmiseks ja kiletamiseks edastatud teavikute koguarv vähenes võrreldes 2015. a-ga 857 teaviku võrra, seda peamiselt uudiskirjanduse vähenemise tõttu. Positiivsena saab esile tuua ka riigiraamatukogu arhiivkogu trükiste (21 200 köidet) puhastamise ja karbistamise lõpetamise. Seda tegevust alustati 2003. a.

Suurimaks muudatuseks RR-i kogude säilitamise vallas oli kunstikogule eraldi hoidla kasutusele võtmine. 2016. a vahetati ka kõik nõuetele mittevastavad hoidlauksed uute tuletõkkeuste vastu.

Kogude inventuurid toimusid vastavalt ajakavale. Aruandeaastal toimusid põhikogus 1998–2000 arvele võetud raamatute, arhiivkogu kaartide ning tagatiskoopiate inventuurid. Inventuuride teostamise tähtsust ei saa alahinnata, kuna tänu sellele viiakse kogude seis

inventariraamatute alusel vastavusse elektronkataloogiga ja tuvastatakse puuduvad eksemplarid.

Orbteosed, autoriõigused ja vaba juurdepääs

2016. a tehti hoolikas otsing 200 teesele, millest orbteoseiks osutusid 35. Orbteoste andmebaasis on aastalõpu seisuga 110 kirjet. Hoolika otsingu teostamise valimisse kuuluvad Eestis avaldatud raamatud, kaardid, noodid, mis on välja antud a-il 1916–2000. Kaardistati ka õiguste omajate kontaktide registri loomise vajadused ja võimalused uues dokumendihaldussüsteemis. Õiguste omajate kontaktide register lihtsustab hoolika otsingu sooritaja tööd ja võimaldab andmeid lihtsamini (taas)kasutada.

Koostöö üle-euroopalise orbteoste andmebaasiga EUIPO on sujunud tagasihoidlikult: teistest riikidest andmebaasi lisandunud kirjete arv oli väike ning andmebaasi kasutati vähe. Siseriiklikul tasandil oli oluliseks orbteoste andmete avamine ERB-s. Praegu on avatud 59 orbteose ja 2 osalise orbteose andmed.

Autoriõigusealase info levitamine

2016. a aprillis korraldati RR-s autoriõiguse seminar, mis keskendus teoste kättesaadavuse teemale. Alustati ka vabakasutuses olevate teoste kogumi loomisega, võimaldamaks teoste ja andmete taaskasutust. 2016. a lõpuks oli vastav informatsioon lisatud 4000 rahvusbibliograafia kirjele. Kogum luuakse 2017. a digitaalarhiivi DIGAR asemel ERB-i andmebaasi.

Kokkuvõtena saab tõdeda, et koostöös teadusraamatukogudega tehtud muudatused komplekteerimisstrateegias aitasid oluliselt kaasa võimalusele kasvatada e-väljaannete osakaalu. Hüppeliselt suurenes sotsiaal- ja humanitaarvaldkonna teaduskirjanduse kaugkasutusega väljaannete osakaal. Sisuline valikute ümberkorraldamine aitab kaasa dubleerimise vältimisele: see aitab suurendada informatsioonile juurdepääsu üleriigiliselt. Lõpetati endise raamatupalati raamatute kogu läbivaatamine, mille tulemusel täienes RR-i arhiivkogu seni puudunud eksemplaridega. Töökorralduslikult oli oluline kogude kujundamist toetavate tööprotsesside ümberkorralduste lõpetamine, mille tulemusel on nüüd uute teavikute andmed raamatukoguvõrgule kättesaadavad 24 tunni jooksul.

4. Kompetentsikeskus

Teadusnõukogu

RR-i juures tegutseb nõuandva koguna teadusnõukogu. Aruandeaastal olid teadusnõukogu fookuses uute komplekteerimispõhimõtete kujundamine ja ülevaade kirjastustegevusest. Samuti analüüsiti viimaste aastate teadustööd RR-s ning teenusekvaliteedi ja kasutajate rahulolu uuringute tulemusi.

Rahvusvaheline koostöö

RR on esindatud CENL-i autoriõiguse töörühma töös. Rahvusvahelist muusikabibliograafia andmebaasi RILM täiendati 71 artikli kirjega. Euroopa Liidu infokeskus osales Euroopa Komisjoni teabevahetuse peadirektoraadi (DG COMM) poolt algatatud Euroopa dokumendikeskuste esindajatest koosneva töörühma (*Pan European Working Group*) tegevustes.

Standardnumbri keskused. Panustati uue ISBN-i rahvusvahelise standardi koostamisse, osaledes dokumendi lõpphääletusel. Osaleti ka ISSN-i uue rahvusvahelise standardi koostamisel.

Märgilise tähendusega oli Helsingis toimunud esimene Eesti ja Soome muusikaraamatukogude ühisseminar, kus RR oli esindatud kolme kogusid tutvustava ettekandega.

Eesti mäluasutuste koostöö

RR korraldas Kultuuriministeeriumi toetusel mäluasutuste suveseminari *Kultuuripärand – avastamata rikkus*, mis toimus 24.–25. augustil Viinistu puhkekeskuses. Suveseminari põhiteemaks oli digitaalse kultuuripärandi tänapäevaste kasutusviiside ja taaskasutuse võimalused. Osalesid 83 mäluasutuste, etendusasutuste, kõrgkoolide, ministeeriumite, Muinsuskaitseameti, Statistikaameti ja Tartu Linnavalitsuse esindajat ning digitaalse kultuuripärandi huvilist.

RR sõlmis mullu koostöölepe TÜ Geograafia osakonnaga Eesti rahvusatlase koostamiseks, mille raames on digiteeritud suur hulk Eesti kaarte.

RR andis Kultuuriministeeriumile ja Justiitsministeeriumile hinnangu Euroopa Komisjoni ühtse digitaalse turu autoriõiguse seadusandluse pakatile, osaleti Euroopa Komisjoni e-raamatu käibemaksu ning panoraamivabadust ja kirjastajate rolli puudutavas konsultatsioonis ning Haridus- ja Teadusministeeriumi koolikirjanduse digiteerimise projekti I etapis õiguste omajate tuvastamisel ning leidmisel.

Trükiste digiteerimise ühtse tegevuskava kooskõlastamiseks ja nimekirjade täpsustamiseks toimusid sügisel RR-i, Tallinna Ülikooli Akadeemilise Raamatukogu, Tartu Ülikooli Raamatukogu ning Eesti Kirjandusmuuseumi esindajate kohtumised.

RR-i restaureerimiskeskuse spetsialistid andsid panuse Piirissaare vanausuliste koguduse palvemaja põlengus 2016. a kevadel kahjustada saanud raamatute taastamisel: ennistati raamat *Миня обцяя* [peale 1854. a].

Koostöös MTÜ Eesti Raamatukoguvõrgu Konsortsiumi (ELNET) raamatukogudega tehti kaastööd (1) liigitamise ja märksõnastamise, (2) kataloogimise ja nimenormandmete, (3) Eesti Märksõnastiku, (4) andmebaasi ISE, (5) nimenormide andmebaasi ja (6) statistika töörühmas, (7) Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu kogude ja (8) vanaraamatu toimkonnas ning (9) uue mõtte töörühmas.

Eesti Kunstiraamatukogude Ühenduses ja Eesti Muusikakogude Ühenduses on RR-i spetsialistidel kanda oluline roll. Hea koostöö ning kontakt on ka Eesti Geoinformaatika Seltsiga, millega koos korraldatakse geograafia ja geoinfosüsteemide teabepäeva (GIS-päeva).

Jätkus koostöö Vabariigi Presidendi Kantselei, Justiitsministeeriumi ja Kaitseväge peastaabiga. Tihe koostöö oli Riigikogu Kantseleiga väljaannete koostamisel, õigusalaste andmebaaside ja muude materjalide ülevaatamisel, näituste ja koolituste korraldamisel. Samuti jätkus koostöö Riigikantseleiga, mille kaasrahastusel toimib RR-s Euroopa Liidu infokeskus. Euroopa Liidu infokeskus on teabevõrgustiku Europe Direct liige, mis levitab Euroopa Liidu alaseid tasuta trükiseid.

Piret Lotman oli kaasatud projekti *Sekulariseerumine (deinstitutionaliseerumine ja dekrigianiseerumine): religioon Eestis uusajast tänapäevani*, mis kestis 2016 a lõpuni. Projekti juhtis Tartu Ülikooli professor Riho Altnurme.

Koostöös **Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu terminoloogiatoimkonnaga** täiendati raamatukogunduse terminoloogia andmebaasi. Sellel andmebaasil põhineva raamatukogusõnastiku kasutamine kasvas 2015. a-ga võrreldes 28%. Koostöös terminoloogiatoimkonnaga korraldati ka XI oskuskeelepäev.

RR osales **Eesti standardite kavandite koostamisel EVS/TK 22 raames**. 2016. a ilmusid järgmised raamatukogunduse ja dokumendihaldusega seotud ISO standardid:

- *EVS-ISO 16439:2016 Informatsioon ja dokumentatsioon. Meetodid ja protseduurid raamatukogude mõju hindamisel.*
- *EVS-ISO 30302:2016 Informatsioon ja dokumentatsioon. Dokumendihalduse juhtimissüsteemid. Rakendamise juhised.*

Osaleti ka rahvusvahelise standardi töörühmas ISO/TC 46/SC 8/WG 7 *Quality measures for national libraries*. Nimetatud standard valmib 2017. a lõpuks.

Raamatukogude statistika

2015. a kohta esitasid mullu statistilise aruande 44 teadus- ja erialaraamatukogu, 540 rahvaraamatukogu ning 363 kooliraamatukogu. Teadus- ja erialaraamatukogud ühtlustavad praegu statistika kogumise aluseid ELNET Konsortsiumi töörühmas: eesmärk on jõuda ka ühiste tulemusindikaatoriteni.

Raamatukoguhoidjate kutsekoolitus ja täienduskoolitus. 2016. a registreeriti RR täienduskoolituse asutuse pidajana Eesti Hariduse Infosüsteemis. Koolitustegevus viidi vastavusse täiskasvanute koolituse seaduses ja täienduskoolituse standardis kehtestatud nõuetega. Töötati välja õppekorralduse ja koolituste kvaliteedi tagamise alused ning uuendati raamatukoguhoidjate täienduskoolituse õppekavad. 2016. a korraldati raamatukoguhoidjatele 28 koolitust (2015. a 29), millel osales 685 raamatukoguhoidjat teadus-, eriala-, rahva- ja kooliraamatukogudest (2015. a 715). Suur huvi oli avatud teemapõhiste koolituste vastu:

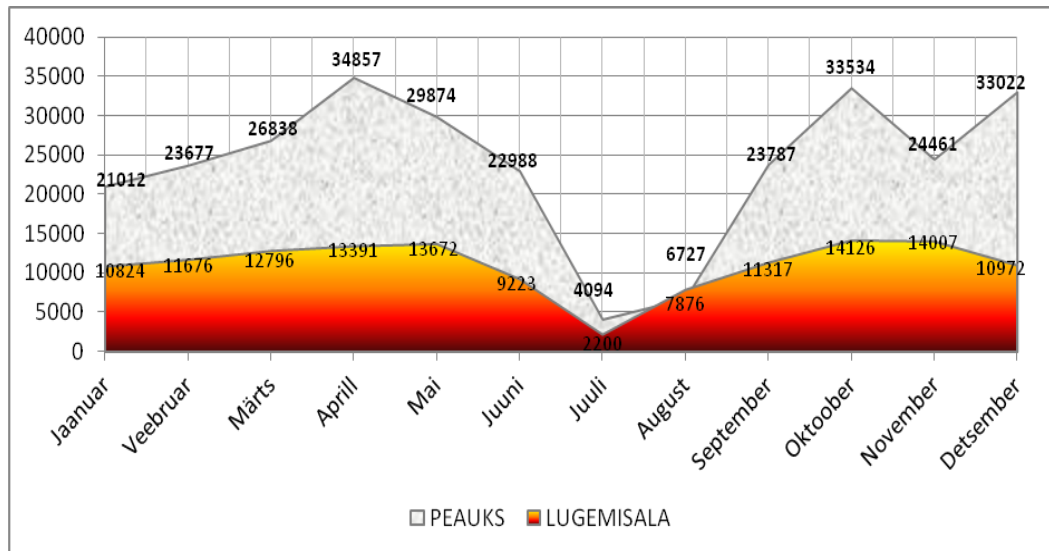
kirjanduskoolitus *Vargamäelased ja nipernaadlased, Loovus raamatukogutöös, Näituste koostamine ja korraldamine, Maakaardid ja kaardikogud*. Endiselt on populaarsed praktilised koolitused, kus õpitakse nt raamatuid parandama ja kasutusköiteid valmistama. Vastavalt raamatukogude tellimustele viidi läbi loenguid, õppekäike ja koolituspäevi RR-s ning maakondades (Läänemaal, Lääne-Virumaal, Jõgevamaal).

Kutsekoolituse õppetöö toimus *Raamatukoguhoidja, tase 6* kutsekoolituse programmi alusel. 2015./2016. õppeaastal oli lõpetajaid 18. Uuel kutsekoolituse õppeaastal 2016/2017 alustas 16 õppurit. Raamatukoguhoidjatele mõeldud koolituste maht jäi viimase kolme aasta võrdluses samale tasemele. Koolituste kvaliteeti analüüsiti ja hinnati osalejate tagasiside ning hinnangute põhjal. Osalejad hindasid neid kõrgelt: *Soovitusindeks* oli 78,05%.

Kokkuvõtteks saame tõdeda, et mäluasutuste koostöö rahvusvahelisel tasandil ja Eestis aitab kaasa uute ideede kujundamisele. Nt ELNET Konsortsiumi egiidi all on raamatukogud kujundamas ühiseid indikaatoreid tegevuste tulemuste ja mõju mõõtmiseks. Rõõmu teeb koolitustegevuse jätkuv edenemine. RR-i registreerimine ametliku täienduskoolitust pakkuva asutusena annab aluse seda tegevust veelgi laiendada.

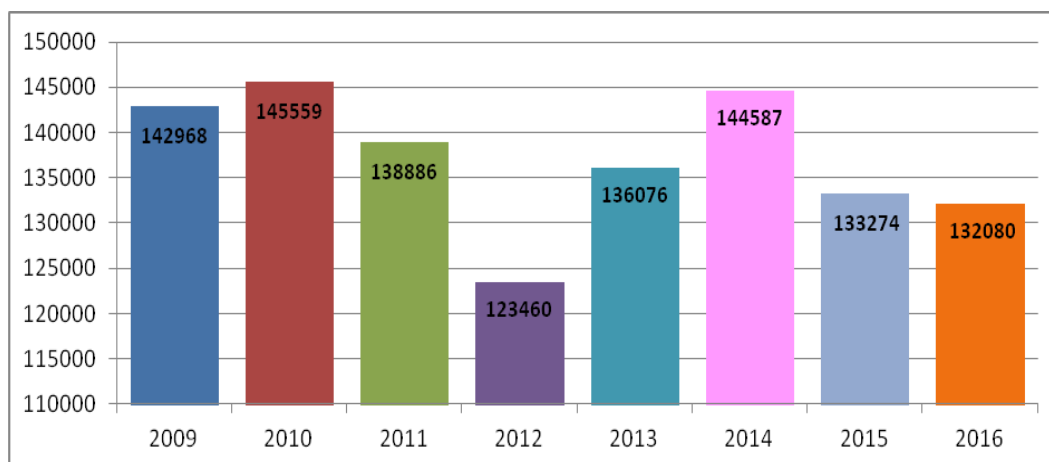
5. Raamatukogu kasutamine

RR oli 2016. a avatud 280 päeva, füüsilisi külastusi oli 132 080 (2015. a 133 274). Kõige rohkem oli külastajaid oktoobris (14 126), järgnesid november (14 007) ja mai (13 672). Samas on kasutatavuse mõõtmisel oluline arvestada ka raamatukogu peauksest sisenemiste arvuga, mis peegeldab RR-i rolli nii konverentsikeskuse kui ka kultuurikeskusena.

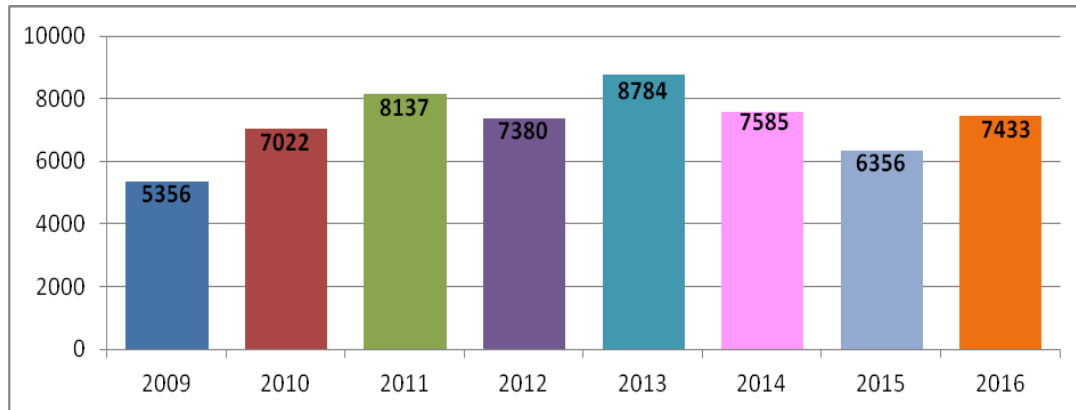
Joonis 1. Peauksest sisenemiste ja lugemisala külastuste arv 2016. a

Kõige rohkem külastati raamatukogu esmaspäeviti ja neljapäeviti. 2016. a näitasid suuremat külastatavust sügiskuu, mida saab seletada erinevate turundusürituste mõjuga (nt kolme päeva laenutuse reklaam sotsiaalmeedias ja oktoobris toimunud RR-i kultuurinädal). Oma osa oli ka sellel, et Tartu Ülikooli Raamatukogu oli remondiks suletud ja tudengid leidsid alternatiivi RR-i näol. Vähetähtis ei ole ka see, et suvel avati uuesti toitlustuskompleks, mis osutus populaarseks. Maikuu külastatavuse rekordi taga võime aimata ka *Euroopa päeval* Eesti saatkonnaks olemist.

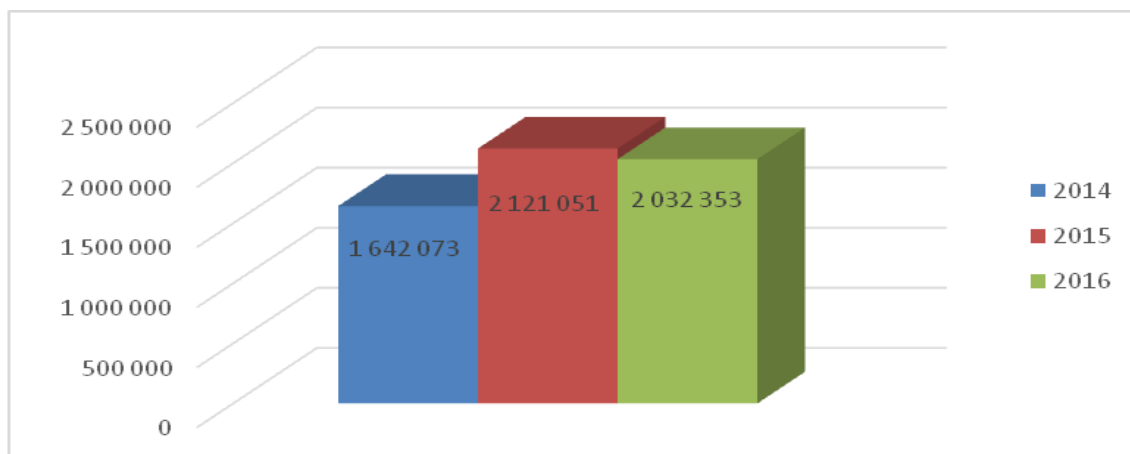
Joonis 2. Raamatukogu külastuste arv a-il 2009–2016

2016. a registreerus 7433 uut lugejat (2015. a 6356), aktiivseid lugejaid oli 16 552 (2015. a 16 149). 2016. a lõpu seisuga oli lugejate andmebaasis 47 327 lugejakirjet. Tulevikku vaatavalt on positiivseks trendiks uute lugejate arvu tõus. See näitab, et RR-i ruumi ja e-teenuste kujundamine kõnetab kasutajaid jätkuvalt ja uuendused ning investeeringud teenuste kasutajasõbralikkuse tõstmiseks on ennast igati õigustamas.

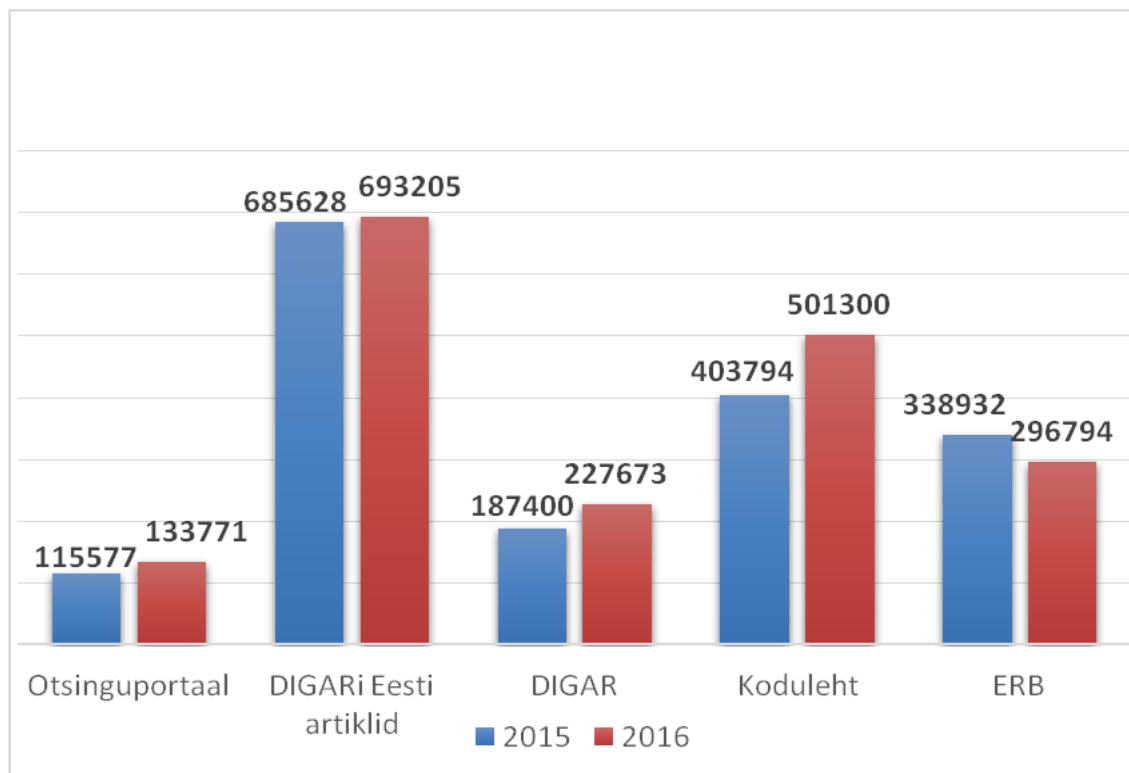
Joonis 3. Uute lugejate arv a-il 2009–2016

Raamatukogu külastuste hindamisel on oluline jälgida e-kanalite kasutatavust. Kokkuvõtlikult näeme, et 2016. a on e-teenuste kasutamine veidi langenud. Põhjuseks on digitaalarhiivi DIGAR vana keskkonna sulgemine ja uue keskkonna liidestamine *Google Analytics* statistikamooduliga (2015. oli a kasutusi 2 andmebaasis kokku 517 669, 2016. a aga ühes keskkonnas 228 673). Kasutusmahu languse põhjusena näeme seda, et kadus paralleelsete tulemuste saamiseks vajadus kasutada kahte eri keskkonda.

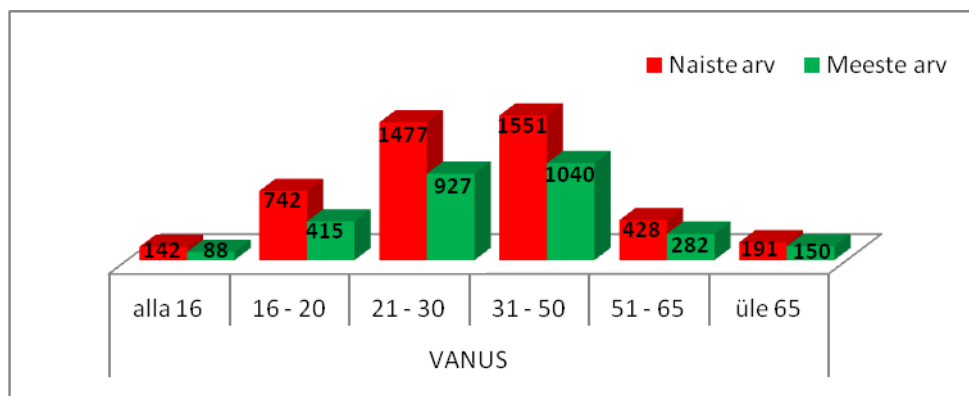
Joonis 4. RR-i e-teenuste kasutamine a-il 2014–2016

Samas on RR-i teised põhiteenused kerges kasvutrendis. Otsinguportaalil oli 2015. a 115 577 ja 2016. a 133 771 kasutust, *DIGAR-i Eesti artikleid* oli 2015. a 685 628 ja 2016. a 693 205 kasutust, RR-i kodulehte kasutati 2015. a 403 794 ning 2016. a 501 300 korral.

Joonis 5. RR-i andmebaaside kasutamine a-il 2015–2016

Registreerumisel esitatud andmete põhjal saame järeldada, et kõige rohkem on lugejate hulgas õppijate rühma kuuluvaid kasutajaid. Antud sihtrühm vajab raamatukogu jätkuvalt kõige rohkem enesetäiendamiseks ja informatsiooni leidmiseks.

Joonis 6. 2016. a registreerunud uute lugejate jaotus vanuse ja soo alusel

Oluliseks sõnumiks avalikku teenust pakkuva organisatsioonina oli laenuosakonna nime muutmine teenindusosakonnaks, mis peegeldab laiemalt osakonna eesmärki RR-i igapäevase teeninduse koordineerimise ning teeninduskvaliteedi eest seismisel.

Raamatukoguteenuste kättesaadavuse ja kasutajate arvu tõusuga on tihedalt seotud teenuste laiem tutvustamine. 2017. a on kavas kasutajate statistikamoodulit arendada, sest turundustegevuseks ja sisuliste teavituskampaanite tegemiseks ja tegevuse hindamisel on oluline kasutajate sügavam analüüs kasutamiskordade, vanusegruppide, huvigruppide ning tegevusvaldkonna järgi.

Raamatukoguteenuse laiendamises oleme astunud lugejatele sammu lähemale ja suurendanud kojulaenamise võimalusi. Alustasime avakogudest võõrkeelse väliskirjanduse laenutamist kolmeks päevaks. 2016. a oli kojulaenutuste arv 79 262 (2015. a 78 043), sh kojulaenutusi avakogudest 3649. Kollektiivpuhkuse ajal laenutasime hoidlaraamatuid koju 60 päevaks tavalise 30 päeva asemel ja avakogu raamatuid kogu kollektiivpuhkuse ajaks. Laenutuste viimase 3 aasta statistika põhjal on märgata kaht tendentsi: suureneb raamatute ja väheneb perioodikaväljaannete laenutamine. Perioodika laenutamise puhul on ilmselt tegemist e-väljaannete ja digiteeritud ainestu mahu kasvuga. Raamatute suurenenud kasutamine annab märku RR-i kogude populaarsuse kasvust.

Raamatukogude vaheline laenutust (RVL) iseloomustab jätkuv tellimismahu langus, mida saab seostada teadusinformaiooni ja andmebaaside suurema ligipääsetavusega. Eelkõige tellitakse raamatuid, mis on internetipoodides kallid või kättesaamatud. RVL-i teenus on muutunud väga personaalseks ja vajadusepõhiseks, laienedes nt audioraamatute ja ajakirjade tellimisele vaegnägijate ning liikumispuudega lugejaile või lugejate assisteerimisele koopiade hankimisel välismaa raamatukogudest. Sellealane arendustegevus hõlmas mullu teenuse kaardistamist RR-s ja Eestis, töötati välja ettepanekud lähitulevikuks. Valmis otsinguportaali kaudu osutatav teenus *Telli koopia*, mille puhul saab kasutaja koheselt RR-st soovitud koopia tellida.

Erialasaalide spetsialistide igapäevatöös moodustavad jätkuvalt olulise osa sisulistele küsimustele ja päringutele vastamine. Mahukamatele päringutele oli vastuseid 377 (2015. a 379). Lugemissaalides vastatakse päringutele eri kanalite kaudu, vastates küsimustele telefonitsi ja e-posti teel ning reaajas veebivestluse kaudu. 2016. a oli pöördumisi 105 268 (2015. a 97 480). Kõige rohkem esitatati lugemissaalide töötajaile töökorralduslikke küsimusi, kasvanud on ka veebivestluse kaudu esitatud küsimuste arv (2014. a 113, 2015. a 166, 2016. a 307).

E-teenuste arendamisel oli oluliseks teenuste koondamine ühtsesse autentimissüsteemi (SSO): liidestatud on Eesti rahvusbibliograafia andmebaas, digitaalarhiiv DIGAR, *DIGAR-i Eesti artiklid*, broneerimissüsteem, otsinguportaal ja kirjastajaportaal. E-kataloog ESTER on siiani veel liidestamata, aga loodame koostöös ELNET-i arendustegevusega lahenduseni jõuda 2017. a esimeses pooles.

Broneerimissüsteemi arendused. 2016. a hakkasime kasutama uut broneerimissüsteemi. Kasutajatel on nüüd võimalik broneerida rühmaruume, individuaaltööräume, video- ja klaveriruumi, multimeediaarvuteid ning autoriseeritud töökohti. Elektrooniline broneerimissüsteem võeti lugejate poolt hästi vastu: mullu broneeriti ruume 2906 korral.

Kasutajakoolitus. Infopädevuse koolitusi korraldati RR-i kasutajakoolituse programmi alusel. Kokku viidi läbi 69 koolitust (2015. a 70), osalejaid oli kokku 1134 (2015. a 1312). Õppijad esindasid järgmisi sihtrühmi: põhikooli- ja gümnaasiumiõpilased, üliõpilased, õpetajad, teadurid, riigiametnikud, raamatukoguhoidjad ning erinevate valdkondade spetsialistid. Olulisemaks eesmärgiks oli mullu jätkata koostööd haridusasutustega ja viia läbi infopädevuse koolitusi vastavalt riikliku õppekava vajadustele. Toimus 34 koolitust, millel osales 504 õpilast. Koolituste tellijad hindavad kõrgelt vastastikku kasulikku koostööd ja koolituste kvaliteeti. Õpilaste hinnangul aitavad omandatud infootsialased teadmised neid õppeülesannete täitmisel, sh uurimistööde koostamisel. Digikogusid õpetati tundma ja kasutama nii avatud koolitustel RR-s, tellitud koolitustel (Rahvusarhiiv, TLÜ Digitehnoloogiate Instituut, Eesti Teadusagentuur, Eesti Ettevõtluskõrgkool Mainor) kui ka koolituspäevadel maakondades ja tuuril *E-Rahvusraamatukogu tuleb külla*.

Oluliseks kanaliks digikogude tutvustamisel on muutunud *YouTube*'i kanal *RR Koolitus*, kus on kättesaadavad 6 videojuhendit. 2016. a kasutati seda kanalit 892 korral (2015. a 213). E-koolituste vallas alustasime koostöös koolitusfirmaga *Addenda* veebiseminaride pakkumist. Tutvustasime digitaalarhiivi DIGAR ja portaali *DIGAR-i Eesti ajalehed* (osalejaid oli 87). Tagasiside näitas, et veebiseminarid koguvad aina rohkem populaarsust, kus eriti oluliseks peetakse järelvaatamise võimalust. Kasutajaile suunatud erialateabekoolituste osas on 2017. a kavas keskenduda videokoolituste loomisele, kus antakse ülevaade erialalugemissaalist, kirjandusest ja valdkondlikest e-kanalitest. Koostöös Goethe Instituudiga korraldati teematunde õpilastele. 2016. a toimus 18 teematundi, milles osales 270 õpilast.

2016. a tehtud *Soovitusindeksi* küsitlused annavad igapäevasest teenindustööst reaalse tagasiside. Tulemused olid valdavalt positiivsed, kitsaskohaks e-raamatute tutvustamine, soovimine ja kättesaadavaks tegemine. 2016. a viidi läbi 16 rakendusuuringut *recommy.com* keskkonnas. 2016. a oli SI 61% (eesmärk oli 65% saavutamine).

Kokkuvõtteks. Näeme ühe peamise eesmärgina raamatukogu võimaluste laiemat tutvustamist, et informatsioon teenuste ja raamatukogu kohta jõuaks potentsiaalsete kasutajateni. Väga olulisel kohal on koolitustegevuse laiendamine ja 2017. a-ks planeeritud haridusprogrammide käivitamine. Kasutajate tagasiside ja uuringud annavad meile informatsiooni lugejate ootuste kohta, mida saame kasutada süsteemselt teenusedisainiks.

5.1. Parlamendiraamatukogu

2016. a mais viidi Riigikogu liikmete seas läbi kasutajate rahuloluküsitlus, mille *Soovitusindeks* oli maksimaalne – 100%. Valdkondliku info jagamise platvormina võeti kasutusele blogikeskond. Blogi *Parlafon* on sotsiaalteaduste alast infot vahendav erialablogi, milles keskendutakse poliitika, majanduse, sotsioloogia, õiguse, statistika, Euroopa Liidu ja rahvusvaheliste organisatsioonide teabe vahendamisele. Samas lõpetati eraldi statistikateabe blogi pidamine. Sihtrühmadena nähakse lisaks parlamendiliikmetele ka üliõpilasi, spetsialiste jt sotsiaalteaduste huvilisi. Nelja kuuga kogus see blogi 1811 vaatamist.

Novembrist alates koostatakse Parlamendiraamatukogu uudiskirja, mis tutvustab parlamendiraamatukogu kogusid, väljaandeid ja teenuseid Riigikogu liikmetele ning RR-i lugejaile.

RR-i kultuurinädala raames korraldati poliitikapäev aruteludega *Noorte roll ühiskonnaelu kujundajatena* ja *Murrangulised ajad, suured muutused – 1990ndad aastad ja 25 aastat hiljem*. Alustati projektiga *Mida Riigikogu loeb?*, mille eesmärgiks on tutvustada Riigikogu liikmete raamatusoovituste kaudu RR-i laiemalt, äratada huvi lugemise ja teadmiste omandamise vastu. Projekti tulemusena luuakse lühivideod, mida on plaanis levitada eri veebikanalite kaudu. Riigikogu liikmed on projekti suhtes positiivselt meelestatud, tegevus jätkub 2017. a.

Veebiarhiivi sisu täiendamiseks koguti presidendivalimisi kajastavaid veebilehti ning esitatud kandidaatidega seotud veebilehti.

Väljaanded

Koostöö Riigikogu Kantsleiga väljaannete koostamisel kulges tavapärasel viisil. Ilmusid Riigikogu XIII koosseisu esimene **aastaraamat** uuendatud sisu ja vormiga. Neljas keeles Riigikogu voldikud ilmusid kahel korral, ilmus ka *Riigikogu Toimetiste* 33. ja 34. number.

Riigikogu XIII koosseisu tutvustav **101 lühielulugu** ilmus eesti ja inglise keeles e-pub ja PDF vormingus. Seoses uue valitsuse moodustamisega toimusid aasta lõpus muudatused ka Riigikogus. Kõigi muudatuste jälgimine ja sisseviimine suurendas oluliselt tavapärasest töömahtu uue 2017. a ilmuva väljaande ettevalmistamisel.

Koostöös Riigikogu Kantsleiga anti 20. augustiks välja kinkevoldik *25 aastat Eesti iseseisvuse taastamisest = 25 years since the restoration of the independence of Estonia*.

Riigikogu liikmete kirjutisi tutvustava *Dixi. Riigikogu liige on öelnud* töömaht laienes elektroonilise meedia osas, artikleid lisatakse iga päev ka Riigikogu kodulehele vastava isiku ajakirjandustegevuse juurde (ca 20-25 artiklit päevas).

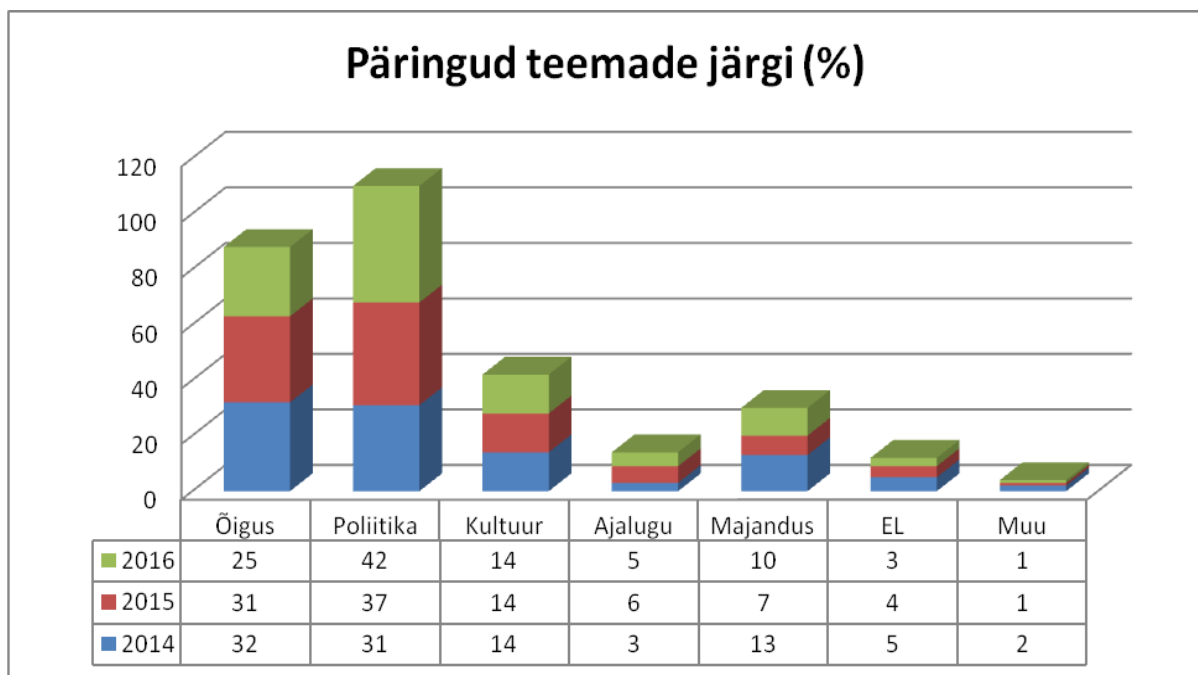
Referaatväljaannetest jätkasid ilmumist *Ühiskonnauuringud* ja *Summaria Iuridica*. *Ühiskonnauuringute* väljaande tegemisel arhiveeritakse võrguväljaannetena ilmuvad uuringud DIGAR-is: see kindlustab lugejale alati ka kättesaadava uuringuteksti. Väljaanne *Summaria Socialia* lõpetas ilmumise seoses vähese huvi tõttu, valdkondlik teave on leitav parlamendiraamatukogu ajaveebis *Parlafon*. *Summaria Europensiat* asendab temaleht *Fookuses* Euroopa Liidu infokeskuse kodulehel.

2016. a katkes majandusraamatute tutvustuste koostamine Riigikogu Kantselei ametnikele. Arvestades, et tegemist oli sihtgrupipõhise teenusega, tuleks leida võimalusi selle taastamiseks või leida alternatiivseid lahendusi.

Teenused parlamendile

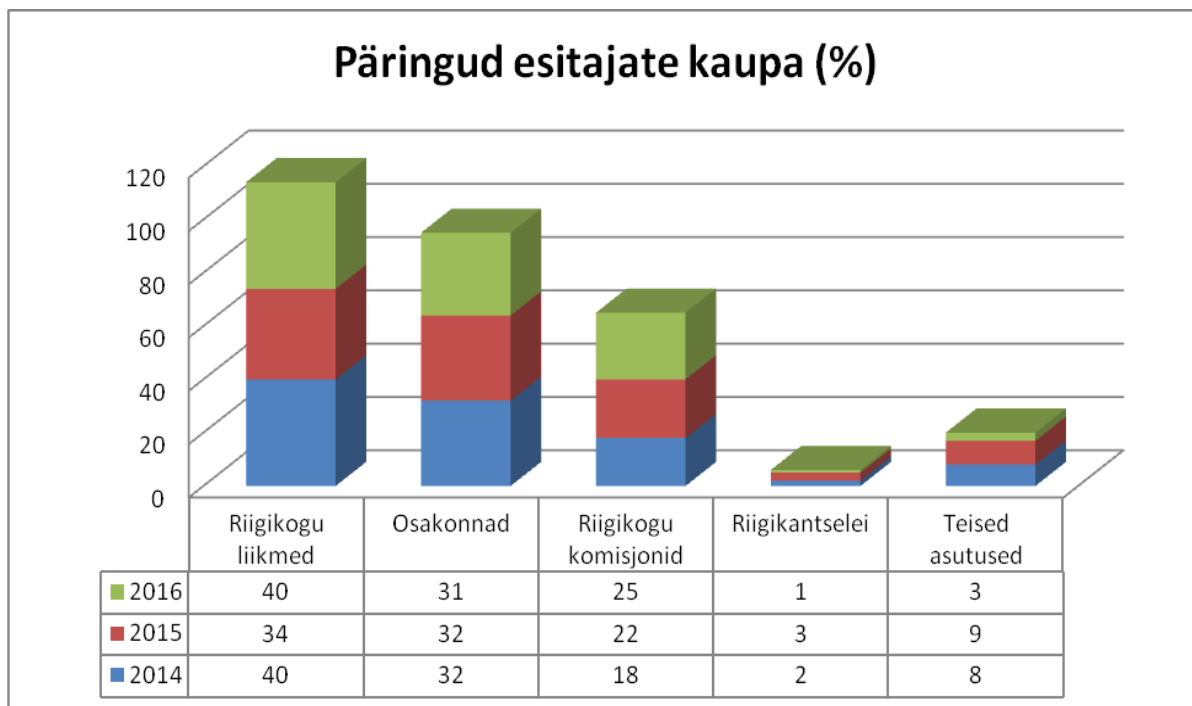
Parlamendi lugemissaali avariikulitel oli 8215 raamatut ja jätkväljaannet (2015. a 8016). Püsipäringuna tehakse Riigikogu kantselei juhtkonnale ja õigusanalüüsi osakonnale koopiaid valitud õigus-, majandus- ning poliitikakajakirjade sisukordadest. 2015. a-ga võrreldes on raamatukogu kasutamise ja külastamise aktiivsus tõusnud. Kokku laenutati 1446 raamatut (2015. a 1287), lugemissaali külastasid 15-25 lugejat päevas.

Päringud. 2016. a oli suuremaid päringuid 1460 (2015. a 1495). Igapäevaselt monitooriti Eesti ja Euroopa liidu küsimuste kajastamist *online*-meedias. Poliitikaalaste päringute osakaal on viimaseil aastail samuti kasvanud. Sisepoliitiliselt andsid teemadena tooni haldusreform, presidendivalimised ja valitsuse vahetus. Euroopa Liidu alaste päringute arv kasvas aasta teises pooles seoses Brexitiga ning läheneva Eesti EL-i eesistumisega.

Joonis 7. Teenused parlamendile a-il 2014–2016: päringud teemade järgi (%)

Kõige aktiivsemaiks infopäringute esitajaiks olid Riigikogu liikmed ja fraktsioonid. Riigikogu kantselei osakondadest on kõige aktiivsemad õigus- ja analüüsiosakond, avalike suhete ning välissuhete osakond.

Joonis 8. Teenused parlamendile a-il 2014–2016: päringud esitajate kaupa (%)

Teistest asutustest on päringuid esitanud ülikoolide doktorandid, Julgestuspolitsei, Europarlament, Kaitsejõudude peastaap. Raamatukogu teenust kasutasid ka endised Riigikogu liikmed ja ministrid.

Augustis eksponeeriti lugemissaalis näitust *20. august 1991*, kevadel stendinäitust *Eesti riiklikud teenetemärgid*. Eksponeeriti ka RR-i lugemissaalides toimunud näitusi (nt EL-i pagulaskriisi teemaline näitus).

Kokkuvõtteks. Riigikogu rahulolu-uuringu ülikõrge tulemus näitas, et Riigikogu liikmed on raamatukogu teenusega väga rahul. Raamatukogu külastatavus on tõusnud, päringute osas on kasvanud püsipäringute ja poliitikaalaste päringute osakaal. Olulised olid väljaannetega seotud ümberkorraldused. Avasime uued infokanalid, mis aitavad parlamendiraamatukogu ja sotsiaalteaduste alast informatsiooni kättesaadavust suurendada ning RR-i rolli parlamendiraamatukoguna laiemalt tutvustada.

6. Avatud raamatukogukeskkond

Raamatukoguteenuste pakkumisega seotud märksõnadeks olid mullu avatus, muudatused, uuendused, arendused ja 7. korruse humanitaarteaduste saali renoveerimise ettevalmistamine. Eesmärgiks on kujundada nüüdisaegne lugemisala, milles on ühendatud kvaliteetne infoteenus, personaalsus, privaatsus ja mugavus. Oluline on teha nähtavaks RR-i roll humanitaarteaduste raamatukoguna, tõstes esile Eesti humanitaarvaldkonnad (eesti ilukirjandus ja kirjandusteadus, ajalugu, kultuur, keel, rahvaluule). Ettevalmistused liikusid vastavalt kavandatud plaanidele, aga kasutajate huve silmas pidades lükkus ehitustegevus 2017. a suveperioodi.

Hea on tõdeda, et 2015. a renoveeritud teatmesaal kui raamatukogu teenuste keskne saal ja suhtlusala on kasutajate seas väga hinnatud, pidevas kasutuses on uued töö- ning rühmaruumid. *Euroopa päeva* ja RR-i kultuurinäädala raames saalis toimunud sündmuste korraldamine tõi ürituste küllastajad raamatukogu keskkonda, mis võimaldas RR-i tutvustada kui avatud ning mugavat suhtlusala, kuhu on oodatud kõik huvilised.

Teeninduskvaliteet. Aruandeaastal algatati teeninduskvaliteedi projekt a-iks 2016–2017, mille eesmärgiks on RR-i kasutajate rahulolu tõstmine ja lojaalsete kasutajate grupi suurendamine, mis toimub järjepideva mõõtmistulemuste analüüsi alusel. Projekti I etapi raames viidi läbi järgmised uuringud teenuse- ja teeninduskvaliteedi hindamiseks:

- *Teeninduskvaliteedi hindamine testkülastustel põhineval meetodil.* Eesmärgiks oli hinnata RR-i lugejateeninduse taset ja kvaliteeti, luua alus teeninduse edasiseks arendamiseks. Uuringu viis läbi firma Dive Eesti OÜ. Septembris toimus 42 testkülastust, mille jooksul koguti ettevalmistatud teenindussituatsioonide kohta avatud vormis situatsioonikirjeldusi, faktihinnanguid ja testkülastaja subjektiivseid arvamusi. Uuringu tulemusena saadi ülevaade, kuidas erinevad teenindussituatsioonid RR-s toimuvad. Kaardistati teenindusprotsessi etapid ja nende läbimise vastavus RR-i teeninduskoodeksile, hinnati teenindajate asjatundlikkust ning eri oskusi. 2017. a kasutatakse uuringu tulemusi teenindusprotsessi ja selle etappide ülevaatamisel, teeninduskoodeksi uuendamisel, teenindajate teadmiste ja oskuste arendamisel.
- *Teenusekvaliteedi uuring SERVQUAL-i meetodil (10.–23. oktoobril).* Eesmärgiks oli koguda RR-i teenuste kasutajailt usaldusväärset informatsiooni pakutavate teenuste kvaliteedi kohta, analüüsida sihtrühmade vajadusi ja ootusi ning rakendada uuringu tulemusi raamatukogu keskkonna, inforessursside ning -teenuste arendamiseks. Osalemiskutse saadeti 16 712 aktiivsele lugejale. Heameel on tõdeda, et uuring oli osavõtjate arvu poolest rekordiline: tulemuseks saime 1939 lõpetatud ankeeti. Uuringus osalemise suhtarv (11,6%) on järelduste tegemiseks igati esinduslik. Uuringu põhjalik analüüs ja koondkokkuvõte valmib 2017. a I kvartalis.

Kokkuvõtteks. Saame tõdeda, et raamatukoguruumi kujundamine kaasaegseks ja mugavaks teenib kasutajate ootusi ning *ruum kui teenus* on jätkuvalt eesmärk, mille poole oleme liikumas ka järgnevatel aastail. Raamatukoguteenuse kvaliteedi tõstmine on tervik, milles on lahutamatu seotud e-kanalite ja füüsilise ruumi teenuste arendused. Lisaks oleme avalikku teenust pakkuva organisatsioonina seadnud endale eesmärgiks kujuneda laialt tuntud ja tunnustatud kõrge teenindus- ning teenusekvaliteediga organisatsiooniks. Eesmärgi poole liikumise tagavad teeninduskvaliteedi projekti jätkamine, teenusedisaini ideede rakendamine teenuste kujundamisel ja teenuspõhiseks organisatsiooniks kujunemine.

6.1. Kultuurikeskus. Kommunikatsiooni- ja turundustegevus

RR-i kogude tutvustamine

Näitused ja kultuuriüritused on suurepärane võimalus tutvustada kogudes peituvat rikkust. RR osales muuseumiööl, toimus RR-i kultuurinädal, mitmed ettevõtmised olid ajendatud rahvusvahelisest kaardiaastast ja üleriigilisest merekultuuriaastast.

Avalikkusele suunatud üritusena toimus Piret Lotmani koostatud kogumiku *Konfessioon ja kirjakultuur* esitlus, millel käsitleti reformatsiooni eri aspekte.

Kogusid tutvustavad näitused

Päris ja prii: 200 aastat pärisorjuse kaotamisest Eestimaal. RR-i ja Eesti Ajaloomuuseumi koostöönäitus oli pühendatud 200 aasta möödumisele pärisorjuse kaotamisest Eestimaal kubermangus. Väljapanek hõlmas perioodi 18. sajandi lõpust 19. sajandi keskpaigani. Eksponeeriti talupoegade eluolu kajastavaid trükiseid ja dokumente, tuntud Balti valgustajate raamatuid, esimesi patente talurahva kaitseks ning publikate.

Kiri kui elu. Villu Toots 100. Näitusel eksponeeriti valikut Villu Tootsi töödest, mis pärinevad RR-i kogudest ja Tootsi perekonnaarhiivist.

Metsiku "pibliotek" – ärkamisaegne külaraamatukogu. 2014. a koostatud 7 stendist koosnev rändnäitus on jätkuks näitusele *Metsiku „pibliotek“: ühe ärkamisaegse raamatukogu lugu.* 2016. a eksponeeriti seda Tartumaal Kõrveküla, Kallaste, Saverna ja Mõisaküla raamatukogudes.

Me armastame kaarte. RR-i kartograafia- ja geograafiasaal kutsus kevadel huvilisi üles kandma kaardile mitmesuguseid nähtusi ja olukordi ning saatma need kaardid novembriks RR-sse näitusele. Üleskutsule vastas üle viiekümne inimese, olulise panuse andsid Eesti koolid. Rahva kaasamise protsess andis täiesti uue kogemuse, aga eelkõige teadvustas see RR-i kui kogu rahva raamatukogu.

Illustreeritud „Tõde ja õigus“. Anton Hansen Tammsaare romaanisarja ilmumise 90. aastapäeva tähistaval näitusel eksponeeriti raamatukoiteid koos Ott Kangilaski ja Herald Eelma originaalillustratsioonidega.

Riigikantselei ettepanekul osaleti Rüütelkonna hoonesse kavandatava *Estonica* raamatukogu toa komplekteerimisel. RR-i poolt valiti üle 300 trükise: eesmärgiks on anda kultuurilooline ülevaade Eesti maast ja rahvast.

Filmistuudio Allilm tegi Eesti Rahva Muuseumi püsiekspositsiooni jaoks tutvustava filmiklipi perekond Pruulist ja Metsiku raamatukogust. ERM-i püsinäitusele edastati ka 13 Metsiku laenukogusse kuuluvat koloreeritud lõigetega köidet.

Turundus

2016. a alguses hakkas kehtima RR-i uus visuaalne identiteet (CVI), mis tõi palju uut raamatukogu välisesse kuvandisse.

Veebruaris toimus konkursside *25 kauneimat raamatut* ja *5 kauneimat lasteraamatut* auhinnagaala, millele eelnes raamatute köitmisele, tüpograafiale ja illustratsioonidele

pühendatud seminar. Märtsis korraldasime emakeelepäeva seminari. See on väljakujunenud sihtrühmaga üritus, mis toetab RR-i kuvandit emakeele hoidja ja kandjana. Aprillis toimus tiheda ja põneva kavaga Tallinna raamatumess.

RR osales taas muuseumiöö üleriigilises programmis. Maikuul korraldatud muuseumiöö, mis oli sedapuhku merekultuuriaastale viitava alapealkirjaga *Õös on laineid*, tõi RR-sse palju uudistajaid. Muuseumiööl toimusid mereteemalised töötoad, loengud ja kohtumised merendusega seotud inimestega.

Aasta oluliseim ettevõtmine oli teist aastat toimunud RR-i kultuurinädal, mille kava oli sisukas ja tihe. Esimest korda toimusid loengud lugemisala 5. korrusel. Populaarsed olid lastele ja noortele suunatud töötoad ning ekskursioonid RR-i hoones. Hinnatud olid kunstide teabekeskuse poolt korraldatud üritused. Lisaks muusikaloenguile pälvis suure menu ka maakaarte ja kaardiandmeid tutvustav loeng. Kõige suurema osalejate arvuga oli Piret Lotmani initsiatiivil korraldatud kirjandusseminar *Vaprus ja hirm*, mis keskendus hirmu ja häbi teemale vaadelduna nii eesti kui ka maailmakirjanduse kontekstis.

Oluline kirjandussündmus oli Viivi Luige 70. sünnipäevale ja Ingeborg Bachmanni 90. sünniaastapäevale pühendatud seminar *Kõik on noatera peal ja sellepärast nii ilus*.

Novembrikuus toimus e-kanalites avariivõime teavikute kojulaenutamist tutvustav kampaania *Kolmeks päevaks Sinu*, mille eesmärk oli erialaspetsialistidele teavikute kojulaenusvõimaluste teadvustamine. Detsembris toimusid RR-s jõulukuu raamatumüük ja koostöös Eesti Kirjanike Liiduga kirjandusseminar *Paabeli raamatukogu*.

RR-i väliskommunikatsioon

Jaanuaris tutvustasime meediale RR-i uut visuaalset identiteeti (CVI), märtsis aga uuenenud RR-i. Viimati mainitud üritusel oli põhirõhk kojulaenutuse ja 5. korruse suhtlusala tutvustamisel. Aasta lõppu jäi säilituseksemplari seadust (SäES) tutvustav pressisündmus. Mullust iseloomustas ka Eesti telekanalite huvi RR-i ruumide ja teenuste vastu, salvestamaks saateid ning filme.

7. Organisatsiooni arendamine

2016. a 31. detsembri seisuga töötas RR-s 297 töötajat, neist 214 kõrg- ja 78 kesk- või keskeriharidusega. Möödunud aastal toimus 13 avalikku konkurssi. Töölt lahkus aasta jooksul 33 ja tööle asus 23 töötajat. Nii kogu- kui ka vabatahtliku voolavuse näitajad olid mullu 2015. a-ga võrreldes samal tasemel: vastavalt 11,2% (2015. a 10%) ja 6,8% (2015. a 5%). Töötajate keskmine vanus oli mullu 52,3 aastat (2015. a 51,3 aastat) ja töötajate keskmine tööstaaž 17,8 aastat.

2016. a oli oluliseks algatuseks organisatsiooni arendamisel teenusepõhise juhtimise mõtteviisi tutvustamine ja sellealase katseprojekti läbiviimine.

Uue juhi saanud IT osakond, mis varem kandis infosüsteemide osakonna nime, jätkas kasvamist: uute rollidena mehitati üliolulised IT arhitekti ja IT projektijuhi ametikohad. 2015. a alanud arendusjuhtimise põhimõtete juurutamine päädis augustikuus arendusprojektide juhi värbamisega arendusjuhi otsealluvusse. Aasta alguses alustas tööd ka digitaalarhiivi uus juht. Kogude arenduse osakonnas toimusid mullu olulised töökorralduslikud muudatused seoses säilituseksemplari seaduse jõustumisega 1. jaanuaril 2017.

Laenuosakonnast sai mullu teenindusosakond, kogude säilitusosakonnast restaureerimiskeskus, digiteerimisosakonnast digiteerimiskeskus ning dokumendihalduse osakonnast asjaajamisosakond.

2016. a oluliseks teetähiseks oli otsus minna üle Riigi Tugiteenuste Keskuse poolt pakutavale finants- ja personaliarvestuse teenusele. Teise poolaasta vältel toimusid ettevalmistused andmete siirdamiseks senisest tarkvarast (*Abacus*) uude keskkonda (*SAP*) ning valmistuti Riigitöötaja Iseteenindusportaali koolituste, lähetuste ja puhkustemooduli juurutamiseks 1. jaanuarist 2017. Samuti alustati uue dokumendihaldussüsteemi juurutamisega. 2016. a oli tihe aasta ka töösuhete halduses: tegelesime aktiivselt töö analüüsiga ning lõime RR-s aasta jooksul kõik ametijuhendid.

Töötajate arendamise-koolitamise valdkonnas alustati ettevalmistusi uue arendus-koolitussüsteemi loomiseks. Koolituseelarve mahuks aruandeaastal oli 0,7% töötasukuludest. Jätkusid uutele töötajatele mõeldud sisseelamisprogramm *Tunne oma raamatukogu* ja rotatsiooniprogramm. Taasalustasime *Kolleegilt kolleegile* sarja, mille eesmärgiks on konverentsidelt-lähetustelt saadud teadmiste jagamine kolleegidele. Samuti leidsid aset koolituskeskuse korraldatud toodete-teenuste sisekoolitused. 2016. a alguses startis terve aasta väldanud *Juhtide arenguprogramm* (*JAP*), mis lisaks Invicta juhtimistreeneri käe all omandatud inimeste juhtimise tarkuste omandamisele sisaldas endas sisekoolitustena nii finants-, kommunikatsiooni-, IT kui ka personalijuhtimise mooduleid. Aasta kestel omandatu võtsid kesk- ja tippjuhid kokku novembrikuul Sakus toimunud kahepäevasel seminaril, kus olid arutusel ka RR-i uue strateegia teemad.

Suurepäraseks saavutuseks sisekommunikatsiooni vallas oli infoleht *Reedele* uue kuju andmine. Mullu korraldati RR-s kollektiivile 5 infohommikut, rääkimaks raamatukogu olulistest siseuudistest. Sisekommunikatsiooni ja organisatsioonikultuuri tugevdamiseks toimusid möödunud aastal mitmed töötajatele suunatud sündmused. Märtsis toimus *Hea teeninduse kuu*, kus külastajad said anda tagasisidet lisaks lugemissaali ja garderoobitöötajatele ka hoidlatöötajatele. Samuti osales RR mäluasutuste korraldatavail üleriigilistel *Digitalgutel*, mis 2016. a keskendus mere-kultuuriaastale sobivalt merendusele ja sellega seonduvale.

Mais toimus emadepäeva kontsert. Augustis lükkas sügishooajale hoo sisse avapidu, mis korraldati RR-i töötajaskonnale 8. korruse väliterrassil. Detsembris leidsid aset RR-i töötajate laste jõulupidu ja jõulukontsert endistele töötajatele. Aasta lõpetas pidulik aktus koos töötajate jõulupeoga.

2016. a tunnustasime parimatena järgmisi kolleege:

- *Aasta inimene* – Kairi Felt,
- *Aastate inimene* – Piret Lotman,
- *Aasta tegu* – kirjastajaportaal,
- *Parim noor töötaja* – Krõõt Filippov,
- *Väärt kolleeg* – Sune Teemaa.

Hea teeninduse kuu raames tunnustasime parimaid teenindajaid kolmes kategoorias. Parimaks teenindajaks valiti mullu teenindusosakonna infospetsialist Sune Teemaa, parim siseteenindajast hoidlatöötaja oli Kersti Pärtelpoeg. Tugipersonali hulgast omistati parima tiitel Merike Mägile.

Ivi Eenmaa stipendiumi pälvis 2016. a Kadi Kiipus.

Janne Andresoo
RR-i peadirektor

14. märtsil 2017. a.

Lisa 1. RR-i põhinäitajad

Tabel 1

1.	KOGUD	Kogude seis 01.01.2016	Lisandumine	Kustutamine	Kogude seis 01.01.2017
1.1	Kasutuskogud	3 238 028	34 113	41 796	3 230 345
1.1.1	Raamatud	1 986 403	15 621	25 418	1 976 606
1.1.2	Jadaväljaanded	316 277	5584	7619	314 242
	sh ajakirjad	137 258	2278	3 053	136 483
	sh ajalehed	20 261	280	33	20 508
	sh jätkväljaanded	158 758	3026	4533	157 251
1.1.3	Tehnikakirjanduse erilaadid	5024	0	0	5024
1.1.4	Kaardiväljaanded	28 189	602	30	28 761
1.1.5	Noodiväljaanded	124 099	839	36	124 902
1.1.6	Graafikateavikud*	163 006	2744	0	165 750
	sh trükigraafika-teavikud	134 903	2375	0	137 278
	sh originaalgraafika teosed	28 103	369	0	28 472
1.1.7	Käsikirjad ja arhivaalid	8430	1	0	8431
	sh käsikirjad	170	0	0	170
	sh arhivaalid	8260	1	0	8261
1.1.8	Muud teavikud	519 523	7159	3775	522 907
	Paberil kokku	3 150 951	32 550	36 878	3 146 623
1.1.9	Auvised	60 217	1529	14	61 732
	sh audiaalteavikud	54 858	1351	0	56 209
	sh kombineeritud auvised	5359	178	14	5523
1.1.10	E-teavikud (füüsilisel kandjal)	2624	32	0	2656
	sh CD-ROMid	2468	32	0	2500
	sh disketid	156	0	0	156
1.1.11	Mikrovormid	24 236	2	4904	19 334
	sh mikrokaardid	18 565	0	4891	13 674
	sh mikrofilmid	5671	2	13	5660
	Muud laadid kokku	87 077	1563	4918	83 722
1.2	Reserv- ja vahetuskogud	145 909	651	1766	144 794
1.2.1	Reservkogu	140 078	91	1274	138 895
1.2.2	Vahetuskogu	5831	560	492	5899
1.3	Tagatiskoopiate kogu	5364	395	0	5759
1.4	Kunstikogu	170	4	0	174
1.4.1	Maalid	128	0	0	128
1.4.2	Skulptuurid	16	4	0	20

1.4.3	Tarbekunsteosed	26	0	0	26
Füüsilisel kandjal teavikud		3 389 471	35 163	43 562	3 381 072
1.5 E-teavikud võrgu vahendusel (v.a füüsilisel kandjal)					
		Kogude seis 01.01.2016	Lisandumine	Kustutamine	Kogude seis 01.01.2017
1.5.1	E-raamatud	87 486	130 216	0	217 702
1.5.1.1	Eesti e-raamatud	11 838	2172	0	14 010
1.5.1.2	Välismaised e-raamatud	75 648	128 044	0	203 692
1.5.2	Jadaväljaanded	75 602	2761	0	78 363
1.5.2.1	Jätkväljaanded (Eesti)	1668	127	0	1795
1.5.2.2	Ajakirjad	72 777	2634	0	75 411
	sh Eesti	697	52	0	749
	sh välismaised	72 080	2582	0	74 662
1.5.2.3	Info- ja ajalehed (Eesti)	1157	0	0	1157
1.5.3	Noodiväljaanded (Eesti)	629	110	0	739
1.5.4	Kaardiväljaanded (Eesti)	712	237	0	949
1.5.5	Postkaardid (Eesti)	7756	32	0	7788
1.5.6	Fotod (Eesti)	27	0	0	27
1.5.7	Andmebaasid	47	3	3	47
1.5.7.1	Eesti	16	0	3	13
	sh RR-i loodud	12	0	1	11
1.5.7.2	Välismaised	31	3	0	34
1.5.8	Veebisaidid (Eesti)	1875	64 163	0	66 038
1.5.9	Muud väljaanded (Eesti)	5841	2951	0	8792
	E-teavikud kokku	179 975	200 473	3	380 445
1.6	sh Eesti (v.a füüsilisel kandjal)	32 216	69 844	3	102 057

* Kunstikogu originaalgraafika teosed kajastatakse kasutuskogu graafikateavikutes.

Tabel 2

2.	ANDMEBAASID		2014	2015	2016
2.1	RR-i andmebaasid	nimetused	12	12	11
2.1.1	Eesti rahvusbibliograafia (ERB)	kirjed	310 015	322 244	334 290
2.1.2	Bibliographia Iuridica Estonica (BIE)	kirjed	47 543	46 508	48 263
2.1.3	Vabariigi Presidendi bibliograafia (VPB)	kirjed	22 250	23 016	24 018
2.1.4	Reprod	kirjed	49 993	51 138	52 219
2.1.5	Eesti mikrofilmide register EMIFIR	rullid	4997	5001	5006
2.1.6	Digitaalarhiiv DIGAR	nimetused terabaidid	25 094 30	29 881 43	35 562 53,4
2.1.7	Digari Eesti ajalehed	nimetused leheküljed artiklid terabaidid	82 214 360 1	250 1 455 288 8,4	459 1 660 133 4 579 699 8,1
2.1.8	Eesti veebiarhiiv	veebisaidid terabaidid URL (mln)	1328 2,7 38	1875 4,2 56	66 038 9,8 109
2.1.9	Raamatukogusõnastik	kirjed	6425	6456	6516
2.1.10	Raamatukogustatistika andmebaas	kirjed	998	995	994
2.1.11	EL-i küsimused ja vastused	kirjed	384	375	356
2.2	Otsinguportaal	andmekogud	226	192	190
2.3	Litsentsiandmebaasid	nimetused	35	35	36

Tabel 3

3.	KOOSTÖÖS TEISTE RAAMATUKOGUDEGA LOODUD				
3.1	E-kataloog ESTER		2014	2015	2016
3.1.1	RR-i teavikud e-kataloogis	nimetused	1 166 314	1 219 542	1 248 642
		eksemplarid	2 356 082	2 428 973	2 484 191
3.1.2	RR-i kogudest kajastatud e-kataloogis	protsent	72	75	77
3.2	Eesti artiklite andmebaas ISE				
	ISE-s kokku	kirjed	***1 715 874	1 757 086	1 817 221
	RR-i kirjed ISE-s		1 313 562	1 329 838	1 349 577

	RR-i kirjete osakaal ISE-s	protsent	76,6	75,7	74,3
3.3	Eesti märk-sõnastik EMS	kirjed	*57 829	*58 751	*59 577
3.4	Digiteeritud ajalehed DEA	kirjed leheküljed terabaidid	**444 **1 315 190 **4,6	**474 **1 329 404 **4,7	**474 **1 329 404 **4,7

* koostöös Tartu Ülikooli Raamatukoguga

** Sisaldab ka Eesti Kirjandusmuuseumi Arhiivraamatukogus ja Tallinna Ülikooli Akadeemilises Raamatukogus tehtut.

*** koostöös ELNET Konsortsiumi raamatukogudega

Tabel 4

4.	RAAMATUKOGU KASUTAMINE		2014	2015	2016
4.1	Lugejate andmebaasis lugejad		47 378	47 479	47 327
	Aktiivsed kasutajad				16 552
	sh aasta jooksul registreeritud uued lugejad		7585	6356	7433
4.2	Külastused kokku		514 241	537 068	633 380
4.2.1	sh raamatukogu külastused		144 587	133 274	132 080
4.2.2	sh kodulehe külastused		369 654	403 794	501 300
4.3	Laenutused ja pikendused		80 277	78 043	79 262
	sh kojulaenutused		44 661	40 384	44 295
	sh laenutähtaja pikendused		21 024	19 573	21 446
4.4	RR-i andmebaaside kasutamine	otsingud	982 314	1 538 963	1 335 876
	sh digitaalarhiiv Digar		575 320	517 669	227 673
	sh Digari Eesti ajalehed		77 609	685 628	693 205
	sh ERB		206 928	338 932	296 794
	sh EMIFIR		1684	1729	1055
	sh Eesti Veebiarhiiv		12 747	36 772	32 433
	sh Raamatukogusõnastik		84 190	48 387	62 172
	sh Bibliograafiline õiguslane andmebaas (BIE)		15 338	15 854	12 654
	sh Vabariigi Presidendi bibliograafia (VPB)		1768	2011	2648
	sh Reprod		1042	1061	644

	sh EL-i küsimused ja vastused		3167	7044	6598
4.5	RR-i otsinguportaali kasutamine	otsingud	225 772	115 577	133 771
4.6	Litsentsiandmebaaside otsekasutus	otsingud	64 333	62 717	61 406
4.7	Päringud		29 894	32 503	39 668
	sh teemapäringud				13 156
	sh vastatud elektrooniliselt esitatud päringuile		3659	4572	5704
4.8	RVL-i teel saabunud tellimused (raamatukogud tellivad RR-st)	teavikud	741	609	382
	RVL-i täidetud tellimused (raamatukogud tellivad RR-st)		712	587	352
	RVL-i tellimused teistest raamatukogudest (lugejad tellivad RR-i kaudu väljast)		832	649	427
	RVL-i teel saadud teistelt raamatukogudelt (lugejad tellivad RR-i kaudu väljast)		789	621	369
	Raamatukogudelt RR-le esitatud RVL-i tellimuste täitmine	protsent	96	96,3	92,1
	Lugejatelt RR-le esitatud RVL-i tellimuste täitmine	protsent	94,8	95,6	86,4
4.9	Koopiatellimused	leheküljed	204 651	186 374	140 708
	sh valguskoopiad		152 114	142 819	108 632
	sh digitaalkoopiad		2843	2740	2327
	sh iseteenindusega		49 694	40 815	29 749
4.10	Lugemissaalid		16	15	15
	sh teeninduspunktid		1	1	1
4.11	Lugejakohad		605	552	552
	sh lugeja arvutitöökohad		90	78	78

Tabel 5

5.	SÄILITAMINE JA KÖITMINE		2014	2015	2016
5.1	Konserveeritud	köited lehed	507 18 546	549 19 493	576 19 620
5.2	Desinfitseeritud	teavikud lehed	256 97	40 576	0 334
5.3	Puhastatud	teavikud plakatid postkaardid	5201	4828	3824 1193 198
5.4	Valmistatud säilitusümbrised	ümbrised	1829	1717	2032
5.5	Mikrofilmitud	leheküljed filmikaadrid	12 575 6809	26 520 14 031	0 0
5.6	Digiteeritud kokku	leheküljed nimetused maht terabaitides	1 606 600 14 800 23,32	1 990 100 18 600 31,32	2 359 750 21 900 40,25
5.6.1	Digiteeritud aastas	leheküljed nimetused maht terabaitides	384 811 1491 6,05	383 500 3800 8	369 650 3300 8,93
5.7	Valmistatud uued köited		2975	2792	3046
	sh raamatuköited		835	753	504
	sh ajakirjaköited		132	20	15
	sh kammköited		52	37	14
	sh klamberköited		1956	1982	2513
5.8	Parandatud	lehed	28 896	24 946	20 500
5.9	Kiletatud	teavikud plakatid	10 644	9 317	7 615 770

Tabel 6

6.	NÄITUSED	2014	2015	2016
6.1	Galeriinäitused	49	39	39

	sh RR-i kogusid tutvustavad näitused	5	5	7
	sh teema-, kunsti-, foto- jm näitused	44	34	32
6.2	Lisaüritused	–	–	21
6.3	Lugemissaalide näitused	12	25	56
6.4	Rändnäitused	16	13	16
6.5	E-näitused	10	10	10

Tabel 7

7.	KONVERENTSITEENUS	2014	2015	2016
7.1	Üritused kokku	633	613	631
	sh konverentsid ja seminarid	186	171	189
	sh messid	5	3	5
	sh koolitused	116	104	120
	sh kultuuriüritused	91	87	100
	sh muud üritused	235	248	217

Tabel 8

8.	TEADUS- JA ARENDUSTEGEVUS		2014	2015	2016
8.1	Rakendusuuringud		2	20	15
8.2	Uurimisteemad		3	2	2
8.3	Arendusprojektid		10	8	5
	sh RR-s		3	2	3
	sh Eestis		4	4	2
	sh rahvusvahelised		3	2	1
8.4	Avaldatud infostandardid		3	1	1
8.5	Koolitused	koolituste arv	28	29	28
		osalejate arv	797	715	685
	sh kutseõppes õppijad	osalejate arv	25	34	34
	sh neist aasta jooksul lõpetanud		24	17	18
8.6	Kasutajakoolitus	ürituste	68	70	69

		arv			
		osalejate arv	1391	1312	1134
8.7	Ekskursioonid RRis		55	46	82

Tabel 9

9.	KIRJASTAMINE		2014	2015	2016
9.1	Ilmunud väljaanded	nimetused	12	13	9
	sh Riigikogu väljaanded		5	5	4
	sh teadusväljaanded		1	0	1
	sh varamu sari		0	1	0
	sh eriprojektid		6	7	4
9.2	Võrguväljaanded	nimetused	43	74	42
	sh programmis <i>Eesti kirjandus</i>		21	52	23
9.3	Ajakiri <i>Raamatukogu</i>	numbrid	6	6	6

Tabel 10

10.	PERSONAL	2014	2015	2016
10.1	Töötajad	322	309	297
	sh raamatukoguhoidjad	256	253	241
	sh muud kvalifitseeritud spetsialistid	31	27	25
	sh muud töötajad	35	29	31
10.2	Koosseisulised ametikohad	312,95	303,80	274,05
	sh raamatukoguhoidjad	252,95	249,80	228,55
	sh muud kvalifitseeritud spetsialistid	30	28	24
	sh muud ametikohad	30	26	21,5
10.3	Raamatukoguhoidjad ja kvalifitseeritud spetsialistid hariduse järgi			
	kõrgharidusega	231	222	216
	sh raamatukogundusliku kõrgharidusega	183	186	114

	sh raamatukogundusliku rakenduskõrgharidusega	4	4	4
	kesk- ja keskeriharidusega	52	58	50
	sh raamatukogundusliku keskeriharidusega	4	4	4

Lisa 2. RR-i väljaanded

TRÜKISED

Riigikogu väljaanded

- *Elections in Estonia 1992–2015*. Koostaja Vabariigi Valimiskomisjon, keeleteimetaja G. Eero, kujundaja M. Plink, projektijuht M. Kuldkepp.
- *Riigikogu aastaraamat 2015/2016*. Peatoimetaja Tõnu Kaljumäe. Koostajad ja toimetajad R. Hillermaa, P. Viljamaa, G. Eero; keeleliselt toimetanud I. Saaret ja G. Eero.
- *Riigikogu Toimetised nr 33*. Koostaja Riigikogu Kantselei; tehniline toimetaja M. Kuldkepp; toimetuskolleegiumi liige R. Hillermaa.
- *Riigikogu Toimetised nr 34*. Koostaja Riigikogu Kantselei; tehniline toimetaja P. Pärigma; toimetuskolleegiumi liige R. Hillermaa.

Rahvusraamatukogu väljaanded

- *Konfessioon ja kirjakultuur*. Eesti Rahvusraamatukogu toimetiste allseeria „Raamat ja aeg“. Koostaja P. Lotman; kujundaja M. Plink.
- *Eesti Rahvusraamatukogu aastaraamat 2015*. Koostaja M. Volt; toimetaja I. Saaret; tõlkijad M. Kannusaar ja M. Tamm; kujundaja M. Plink.
- Eesti Rahvusraamatukogu naiskoori CD *Eluring*. Koostaja K. Liivak; kujundaja M. Plink.
- Väikeleht *Lugedes Nutikalt Targaks*.

Eriprojektid

- *25 kauneimat Eesti raamatut 2015 : [näitusekataloog]*. Koostaja M. Kuldkepp.

Koostöös Eesti Raamatukoguhoidjate Ühinguga

- Ajakiri *Raamatukogu*, nr. 1-6. Nr. 1-3 toimetaja E. Riet, nr. 4-6 toimetaja M. Volt; Nr. 1-3 keeleteimetaja E. Arnover, nr. 4-6 keeleteimetaja G. Eero; küljendaja M. Plink

VÕRGUVÄLJAANDED

Riigikogu väljaanded

- *101 lühielulugu : Riigikogu XIII koosseis*. Koostajad G. Eero, R. Hillermaa; keeleteimetajad I. Saaret ja G. Eero; kujundaja M. Plink; tehniline teostaja Flagella OÜ; kirjastamise projektijuht M. Kuldkepp. Täiendatakse kaks korda aastas. Väljaanne on kättesaadav e-pubi ja pdf-ina.
- *101 biographies : the 13th Riigikogu*. Koostajad G. Eero, R. Hillermaa; keeleteimetajad I. Saaret ja G. Eero; kujundaja M. Plink; tehniline teostaja Flagella OÜ; kirjastamise projektijuht M. Kuldkepp. Täiendatakse kaks korda aastas. Väljaanne on kättesaadav e-pubi ja pdf-ina.

Bibliograafiad

- *Dixi: Riigikogu liige on öelnud*. Koostajad M. Allandi, G. Eero, M. Tammur ja M. Vöörmann.
- *Eesti rahvusbibliograafia. Perioodika*. Koostaja kogude arenduse osakond.
- *Eesti õigusbibliograafia*. Koostaja M. Ruttu; toimetajad K. Ordlik, G. Eero.
- *Uued Eesti raamatud*. Koostaja P. Räpp.

Referaatväljaanded

- *Liivametsa lugemisi*. Ilmus 10 numbrit. Autor M. Liivamets.
- *Summaria Iuridica*. Koostaja T. Melts, toimetaja G. Eero.
- *Summaria Socialia*. Ilmus 1 number. Koostajad M. Vöörmann, T. Tammiksalu; toimetaja P. Viljamaa.
- *Ühiskonnauuringud*. Koostaja G. Kõösel, toimetaja G. Eero.

Teemalehed

- *Teemaleht Fookuses*. Koostajad L. Lind, M. Tõniste, I. Vaguri.

Uudiskirjanduse nimestikud

- *Humanitaarteaduste uudiskirjanduse nimestik*. Ilmus 10 numbrit. Koostaja K. Liivak.
- *Uued raamatud Euroopa Liidu Infokeskuses*. Ilmus 10 numbrit. Koostaja I. Vaguri.
- *Uued raamatud – infoteadused, psühholoogia, sotsioloogia, majandus, poliitika*. Ilmus 10 numbrit. Koostaja I. Vaguri.
- *Uued raamatud: rahvusvahelised organisatsioonid*. Ilmus 3 numbrit. Koostaja M. Lillemäe.
- *Uued õigusraamatud Eesti Rahvusraamatukogus*. Ilmus 9 numbrit. Koostaja T. Melts.
- *Uut geograafia- ja kartograafiakirjandust*. Ilmus 2 numbrit. Koostaja T. Kruup.
- *Uut kunstikirjandust*. Ilmus 10 numbrit. Koostaja E. Garšnek.
- *Uut rahvusraamatukogu muusikakogus*. Ilmus 10 numbrit. Koostaja N. Leppik.
- *Uut teatri- ja filmikirjandust*. Ilmus 9 numbrit. Koostaja M. Karu.

Eesti kirjandusklassika EPUB väljaanded

Mait Metsanurk. *Elu murrab sisse*
Mait Metsanurk. *Geeniuse surm ehk asi iseeneses*
Mait Metsanurk. *Kindral Gregovius*
Mait Metsanurk. *Maailma veeres*
Mait Metsanurk. *Tasumata võlg*
Mait Metsanurk. *Tuli tuha all*
Mait Metsanurk. *Ümera jõel : ajalooline romaan*
Juhan Sütiste. *Kalamees*
Juhan Sütiste. *Väike luuleraamat*
Eduard Vilde. *Ameti poolest kosilane*
Eduard Vilde. *Dr. Aadu Rebane*
Eduard Vilde. *Dunkelmannide suguvõsa*
Eduard Vilde. *Jõulumees*
Eduard Vilde. *Kaks sõrme*

Eduard Vilde. *Karikas kihvti*
Eduard Vilde. *Klamanni emanda kosilased*
Eduard Vilde. *Kondivalu kõrtsirahvas*
Eduard Vilde. *Kuhu päike ei paista*
Eduard Vilde. *Mihkli vurrud*
Eduard Vilde. *Minu tohtrid*
Eduard Vilde. *Musta mantliga mees*
Eduard Vilde. *Peiu käsiraha*
Eduard Vilde. *Röövitud tiivad*

INFOMATERJALID

Voldikud Riigikogule

- *XIII Riigikogu* : [voldik]. Koostanud parlamendiinfo keskus. Seisuga jaanuar ja oktoober. Ilmus eesti, inglise, saksa ja vene k.
- *25 aastat iseseisvuse taastamisest*: [voldik]. Koostanud parlamendiinfo keskus.